

Alternativt statsbudsjett 2024

For de mange
- ikke for de få

Innhold

Et budsjett for de mange	4
Rettferdig fordeling i dyrtiden	6
Løft for velferdsstaten og universelle ordninger	11
SVs klimaplan 2024	14
Et rettferdig grønt skifte	16
Sterke og handlekraftige kommuner	20
En boligpolitikk for de mange	21
Vi styrker helsevesenet	22
Utdanning for de mange	23
Like muligheter til høyere utdanning	24
En god oppvekst	25
Kultur og frivillighet	26
Likestilling, diskriminering og antirasisme	27
Urfolk og nasjonale minoriteter	28
Rettsikkerhet i en usikker tid	29
Kamp mot voldtekt, vold og overgrep	30
En human flyktningpolitikk	31
Internasjonal solidaritet i krisetid	32
Økt beredskap og forsvarsevne	34
Tabeller	36

Et budsjett for de mange

Prisveksten er på vei ned, men dyrtida vedvarer.

Mens endring i konsumprisindeksen er et kjølig mål på prisvekst, så handler dyrtida om folks levde og opplevde liv. Det handler om aleneforsørgeren som dropper egen middag for å gi mat til ungene. Det handler om aleneboeren, som ikke går til tannlegen for å ha råd til å betale husleien. Det handler om småbarnsforeldrene som tar vekk fritidsaktivitetene til barna for å betjene lånet.

For folk flest holder ikke lønningene trutt med prisveksten. I 2022 var det reallønnsnedgang, og det kan det bli i år også – etter flere år uten reallønnsvekst. Samtidig faller lønnsandelen, mens kapitaleierne får en større andel av verdiene vi skaper sammen.

Norge og resten av verden merker i større og større grad de alvorlige konsekvensene av klimaendringene. Men til tross for dramatisk ekstremvær med store kostnader, står ikke klimainnsatsen og utslippskuttene i Norge i stil med de norske klimamålsetningene. Både ambisjonsnivået og innsatsen må opp, utslippene må kuttes raskere for hvert år som går og oljeavhengigheta reduseres.

SV presenterer her et alternativt budsjett for 2024 som har to hovedprioriteringer:

1. Kjøpekraften må opp.

Gjennom en velferdsstat som stiller opp og fyller den rollen den var tiltenkt, gjennom økte velferdsytelser, billigere velferdstjenester og et mer omfordelende skattesystem.

I dette budsjettet øker SV barnetrygden for barn mellom 6 og 18 år kraftig, med 200 kroner i måneden. Vi øker minstesatsene på uføretrygd og AAP. Og vi øker studiestøtta med 20 prosent.

Vi fortsetter å gjennomføre SVs store velferdsreformer. Vi innfører gratis kjernetid i SFO for tredje trinn, etter at SV har fått gjennomslag for gratis kjernetid for første- og andreklassinger. Og vi legger opp til å utvide tannhelsereformen for de eldre over 75 år.

2. Full fart på den grønne omstillingen av økonomien.

SV legger her fram en klimaplan som viser veien fram til 2030 for å lykkes med å kutte 55 prosent av Norges klimagassutslipp. Det er mulig – vi kjenner tiltakene og vi har teknologien.

Vi prioriterer klimakutt i vårt alternative budsjett for 2024. Det ser man i alt fra satsing på hydrogen, klimakutt i alle kommuner gjennom Klimasats, raskere utrulling av elektriske lastebiler og ladeinfrastruktur til SVs grønne folkebonus, som bruker økte miljøavgifter til å gi tilbake penger til folk med lave inntekter.

Det er ikke rom for mer olje og gass hvis vi skal nå målene i Parisavtalen. Den høye aktiviteten i petroleumsbransjen er til hinder for en rettferdig og styrt omlegging fra olje og gass til eksisterende og nye grønne næringer. SV starter derfor her en styrt omlegging gjennom en omstillingsavgift per produserte fat olje eller gass, og en reduksjon i den altfor lukrative oljeskattepakka. Samtidig bygger vi framtidens næringer gjennom en storstilt satsning på grønn industri. Vi øker blant annet rammene og endrer mandatet til Eksfin og gjør om Nysnø til en grønn investeringsbank.

SVs alternative budsjett er utarbeidet med et

mørkt internasjonalt bakteppe. De pågående blodige krigene i Ukraina og på Gazastripen illustrerer behovet for en langt større humanitær satsing. SV foreslår en videreføring av den

såkalte sørpakka på 5 milliarder kroner i Nansen-programmet, vedtatt av Stortinget våren 2023.

Behovet er ikke noe mindre i 2024, snarere tvert imot. Derfor vil SV at minimum 1 prosent av BNI skal gå til bistand. Støtten til sivilsamfunn internasjonalt må også trappes opp.

SVs alternative budsjett for 2024 peker på en retning for mer håp og flere løsninger i møte med dyrtid, klimakrise og mer krig og konflikt.

Det er mulig å redusere forskjellene og å bedre folks kjøpekraft. Det er mulig å kutte klimagassutslipp og lykkes med et rettferdig grønt skifte. Det er mulig å gjøre mye mer i møte med humanitære kriser. Dette er våre forslag.

Rettferdig fordeling i dyrtiden

Skatter og avgifter

Samfunnets ulikheter i makt og rikdom er for store, og klimakrisen vokser. Da må skattesystemet omfordele for å få redusert den økonomiske ulikheten, gi inntekter til å bygge ut velferdsstaten og nå klimamålene.

SV foreslår derfor store endringer i inntektsskatten og utbytteskatten, slik at de som tjener under 800 000 kroner får betydelig mindre skatt i 2024, mens de som tjener over en million kroner får betydelige økninger i skatten. Formuesskatten økes for de rikeste med store aksjeformuer, og vi foreslår en ekstra høy skatt for formuer over 100 millioner kroner.

I 2023 har bankene hatt rekordstore overskudd og svært høy rentemargin. Bankene betaler ikke merverdiavgift på finansielle tjenester, men betaler i stedet en finansskatt på lønn og overskudd i finanssektoren. Nivået på finansskatten er imidlertid for lavt sammenliknet med hva bransjen ville betalt i skatt dersom det var merverdiavgift på finansielle tjenester. Differansen er om lag fem milliard kroner. SV foreslår en mer rettferdig skattlegging av bankene og finansbransjen.

Grunnrenteskatt er skatt på ren profitt, gjerne fra fellesskapets ressurser. SV støtter innføring av grunnrenteskatt på vindkraft på land. Grunnrenteskatten på havbruk er lavere enn satsene i petroleum, vannkraft og vindkraft. SV foreslår derfor å øke grunnrenteskatten på havbruk. SV foreslår å redusere den ekstraordinære økningen i arbeidsgiveravgift på lønn over 850 000 kroner. Avgiftsøkningen er en ekstraskatt på arbeid som griper inn i den norske lønnsdannelsen. Vi reduserer også skatten for pensjonister, fiskere og sjømenn.

Boligmarkedet i Norge er en motor for ulikhet. Selv om flertallet eier boligen de bor i selv, er det mange som ikke har råd eller ønsker det. De er henvist til et dyrt og dårlig regulert leiemarked. De som har fått foten innenfor, nyter godt av store skattefordeler og stor boligprisvekst. Vi foreslår derfor en ny boligskatt for dyre boliger med verdi over 12 millioner kroner. Samtidig reduserer vi dokumentavgiften for å gjøre det rimeligere å kjøpe seg ny bolig.

For at vi skal nå klimamålene våre, må skattene og avgiftene endres slik at det blir dyrere å forurense og billigere å velge grønt. Vi øker engangsavgiften på fossile biler for å sikre at flere velger å kjøpe elbil, samtidig som elbiler også får redusert trafikksforsikringsavgift. Vi vil redusere omregistreringsavgiften for elbil slik at det blir billigere å kjøpe elbil brukt. Regjeringens kutt i fossilbilavgiftene har ingen omfordelende effekt og vi går imot disse.

Vi øker også CO2-avgiftene 50 prosent fra 2023-nivå. Vi vil ha på plass en grønn folkebonus som kompenserer folk for økte miljøavgifter. I år foreslår vi et grep med umiddelbar effekt, der vi øker personfradraget i inntektsskatten med om lag like mye som inntektene fra hele CO2-avgiften.

Ulikheten må ned:

- **De økonomiske ulikhetene i Norge er store, og har økt de siste årene og tiårene.** Det er særlig de aller rikeste som tjener enda mer, og betaler enda mindre skatt enn vi lenge har trodd. De superrike skjuler sine formuer i selskaper og skatteparadiser. Den økonomiske eliten av næringslivsledere og eiere blir stadig rikere og stikker fra resten. Rikdommen gir dem makt som de bruker til å til påvirke samfunnet og økonomien i en retning som er gunstig for dem og som øker ulikheten.
- **Samtidig som de rike blir rikere, får vi stadig flere fattige.** De med dårlig råd sliter enda mer enn før.
- **Dyrtiden rammer bredt.** Dyrtiden preger folks liv i stor grad, og mange må jobbe for å få endene til å møtes.
- **Inflasjonen dabber av men dyrtiden vedvarer.** Forskerne tror vi må leve med høyere boliglån og leiepriser i årene framover. Derfor trengs det kraftfulle grep for å bedre folks økonomi.
- **Norske husholdninger har hatt en reallønnsnedgang i perioden 2021-2023.** Det betyr at mange kjenner effekten av dyrtiden, og at den felles velferden må løftes.
- **Formuen til de rikeste øker.** De rikeste 0,1 prosentenes andel av nettoformuen økte fra 8,3 prosent i 2013 til 12,0 prosent i 2021. Det betyr at de 2400 rikeste husholdningene nå eier nesten en åttendedel av landets formue, og har økt sin andel av samfunnskaken med hele 45 prosent på bare åtte år.
- **I dag betaler de rikeste betaler en mindre andel skatt.** De rikeste 0,01 prosent – landets 370 rikeste personer – tjener seks prosent av inntektene i samfunnet. Samtidig betaler de bare åtte prosent av inntekten sin i skatt.
- **Om lag 8 av 10 får lavere skatt med SVs forslag og vi reduserer oljepengetruken.** Det er mulig å øke skattene for de som har mest, og som betaler en lav andel skatt i dag, for å finansiere velferden til oss alle.

Fordelingseffekt:

I tabellen under kan du se fordelingseffektene av vårt skatteopplegg og hvordan det slår ut for ulike inntektsgrupper. Den viser gjennomsnittlig endring i skatt i forhold til skattereglene for 2023. Negative tall betyr mindre skatt. Om lag 8 av 10 får lavere skatt med SVs forslag enn de hadde i fjor og det de vil få med regjeringens forslag.

Bruttoinntekt	Antall personer	Skatt i kr. per person i 2023	Endret skatt på inntekt og utbytte per person i kr. i 2024, SV	Endret boligskatt* per person i kr. i 2024, SV	Endret formuesskatt per person i kr. i 2024, SV	Endret skatt i alt i 2024, SV
0–150 000 kr	427 195	2 183	-754	90	467	-284
150 000–200 000 kr	112 995	9 607	-2 244	-352	378	-1 863
200 000–250 000 kr	141 385	15 129	-3 339	-525	378	-2 958
250 000–300 000 kr	229 076	19 771	-3 786	-209	313	-3 460
300 000–350 000 kr	263 868	19 771	-5 627	-198	263	-5 358
350 000–400 000 kr	309 409	55 414	-5 854	-226	392	-5 457
400 000–450 000 kr	288 788	71 610	-5 919	-245	468	-5 444
450 000–500 000 kr	286 613	88 397	-5 870	-265	506	-5 337
500 000–600 000 kr	564 840	111 952	-5 790	-345	608	-5 156
600 000–750 000 kr	727 003	150 046	-5 324	-323	837	-4 455
750 000–1 000 000 kr	640 993	218 481	-1 360	44	1 360	59
1 000 000–2 000 000 kr	491 224	218 481	11 762	1 051	5 281	17 214
2 000 000 kr og over	85 913	1 581 004	148 801	2 264	128 705	278 886
I alt	4569302	159601	426	-18	3477	4061

*Økninger i nederst i inntektsgruppene skyldes at det er en del personer her som har store formuer eller dyre boliger, men lave inntekter/utbytter i enkelte år.

Dette kan SVs budsjett bety for en barnefamilie

Under er et regneeksempel som illustrerer hva SVs forslag innebærer for folk i praksis. Alle tall viser endring i forhold til regjeringens forslag til budsjett.

Husholdning:

- Familie med to voksne og to barn (7 år og 10 år)
- Yngste begynner i tredje klasse til høsten
- Begge voksne tjener mellom 450 000 og 500 000 kroner
- De har ingen formue
- De har en dieselbil og en elbil, hver med gjennomsnittlig kjørelengde på 11288 km i året. Antar forbruk på 0,7 liter/mil

Lavere skatt (skatteendring uten formue og bolig med verdi under 10 mill.)	11 148
Økt generell barnetrygd	4 800
Gratis halvdagsplass SFO høstsemester	8 248
Økte utgifter til drivstoff	-1 225
Husholdningen sitter igjen med så mye mer:	22 971

Løft for velferdsstaten og universelle ordninger

Velferdsstaten er et resultat av politisk kamp gjennom mange årtier. Både lokale initiativer og nasjonale bevegelser har stått sentralt i denne kampen.

SV mener offentlig velferd skal utjevne og utligne forskjeller slik at alle kan delta i samfunnet på like premisser. Velferden skal bygge på universelle rettigheter. Den skal styres etter sosiale formål, ikke etter fortjeneste og bunnlinje, og den skal styres av de ansatte og innbyggerne som bruker den, innenfor demokratisk vedtatte rammer.

I årene framover er det behov for å omfordele fra privat rikdom til velferd for oss alle. Når levekostnadene øker, rammer det folk som har lite hardest. Flere sliter med å få endene til å møtes, matkøene vokser, og for noen står

valget mellom mat og å betale strømregninga. I utrygge tider må vi trygge husholdningene ved å gi dem bedre råd. I dette budsjettet prioriterer vi derfor å styrke velferden og universelle ordninger som gir store deler av befolkningen bedre råd.

Økonomisk trygghet

Regjeringas forslag til statsbudsjett ga ingen store løft til de som trenger det mest. Vi øker derfor satsene på uføretrygd, AAP og minstepensjon. SV jobber for at det å få seg jobb ikke skal innebære en risiko for å få dårligere råd. Derfor øker vi fribeløpet for uføre fra 0,4G til 1G. Økningen i fribeløpet og minsteveltelsene, er nødvendige grep i møte med dyrtida.

Regjeringa velger å ikke prisjustere de fire laveste satsene i grunnstøtta for folk med nedsatt funksjonsevne og sykdom. Det blir i realiteten et kutt for folk som mottar støtte til for eksempel bil, førerhund, og tekniske hjelpemidler. Dette kuttet reverserer vi i dette budsjettet.

SFO for alle, uten klasseskiller

I dag er det mange barn som ikke får være med på leken og læringen. Mens de fleste barna går på SFO etter skolen, er det flere barn som tusler hjem alene fordi familiene deres ikke har råd til å betale. Dette klasseskillet i skolen må fjernes, derfor er gratis SFO for alle barn på første- til fjerde trinn en av SVs store, prioriterte velferdsreformer.

I dette budsjettet fortsetter vi opptrappingen. Vi innfører gratis halvdagsplass på SFO for alle barn på tredje trinn og vi styrker kvaliteten ved å øke bemanningen. SFO skal være et gratis fellesskap med lek, fysisk aktivitet og kulturtilbud. Et tilbud som utjevner ulikheter.

Tannhelsereform

Tannlege er en stor og dyr ekstrakostnad for mange, og i dyrtida ser vi at så mange som en av fem oppgir at de har latt være å gå til tannlege

på grunn av økonomi. Vi fortsetter arbeidet med å likestille tannhelse med andre helsetjenester, og foreslår til sammen 900 millioner kroner for å sikre fortsatt utvidelse av retten til tannhelse. I dette budsjettet prioriterer vi særlig eldre, og øker tilbudet til psykisk syke og personer med traumeerfaring, i tillegg til en generell opprustning av den offentlige tannhelsetjenesten.

Barnetrygd til alle

Stadig flere barn vokser opp i fattige familier. Det betyr at noe er grunnleggende galt i et samfunn med så mye rikdom og overskudd. De siste årene har SV fått flere gjennomslag for å øke barnetrygden. Likevel er det fortsatt slik at barnetrygden er høyest for barn mellom null til seks år. Dette gapet ønsker SV å tette. I dette budsjettet øker vi derfor barnetrygden med 1,9 milliard kroner, tilsvarende 200 kroner i måneden per barn over seks år. Barnetrygden er universell og når alle.

SVs viktigste satsninger	Mill. kr.
Øke minstesatsen for uføretrygdede med 7500 kroner fra 1. juli	507
Øke fribeløpet for uføre fra 0,4G til 1G fra 1. juli	345
Øke minstesatsen for AAP-mottakere 7500 kroner fra 1. april	323
Øke minstepensjonen med 4000 kroner for enslige fra 1. januar	311
Skjerme uføre helt mot effekten av levealdersjusteringen fra 1. juni	605,5
Stanse kutt i grunnstøtten for personer med nedsatt funksjonsevne og sykdom, og prisjustere sats 1-4	60
Totalt 1000 flere VTA-plasser i 2024	63,5
Gratis halvdagsplass på SFO for 3. trinn	610
Tannhelse – de eldste, de med størst behov og unge voksne	1 100
Øke barnetrygda for barn over 6 år	1 912

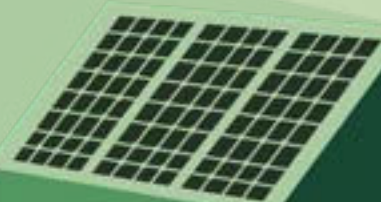
SVs klimaplan 2024

Vi har nesten ikke tid igjen hvis vi skal nå klimamålene. Vi må få satt i gang klimatiltakene som omstiller økonomien og kutter klimagassutslipp. Derfor trenger Norge en troverdig klimaplan. Regjeringen har lagt fram en såkalt "grønn bok". Det er bra, men det er likevel en lang vei å gå. Vi trenger et statsbudsjett som viser effekten av klimatiltak, slik at vi kan vite hvordan felleskapets midler når målene sine.

SVs klimaplan viser hvordan vi vil kutte 55 prosent av norske klimagassutslipp i 2030 sammenlignet med 1990. Det er et viktig prinsipp å kutte utslippene her hjemme. Dette handler både om å ta ansvar for våre utslipp, og å omstille norsk økonomi. Hvis Norge blir hengende etter i klimaomstillingen vil dette få store konsekvenser for oss i framtiden.

Klimaplanen fokuserer på direkte utslipp i Norge som føres på det norske utslippsregnskapet. Dessverre er ikke dette hele bildet. For eksempel er forsvarsnæringen, internasjonal luftfart og -skipsfart eksempler på sektorer som ikke er med i klimaplanen. Dette er sektorer med store utslipp som må kuttes. Å fly fisk til Kina for foredling der, for eksempel, har svært store klimagassutslipp, men føres ikke på det norske regnskapet.

Klimaplanen har heller ikke inkludert rollen naturen har i opptak av klimagasser og konsekvensene naturødeleggelser har på utslippsbudsjettet. Dette er fordi Norge ikke har inkludert det i måten vi rapporterer utslipp. Men klima og natur henger sammen. Rasering av myr fører til svært store utslipp. Bunntråling fører til enorme ødeleggelser og klimagassutslipp på havbunnen. Naturen vil være svært viktig for å begrense konsekvensene av klimaendringene.

Hovedgrep i 2024 for å redusere utslippene:

- **Øke CO2-avgiften med 50 prosent fra i fjor.** Svært mange av tiltakene er avhengig av en høy CO2-avgift – eller en høy karbonpris – for å få ned utslippene, spesielt på de store industribedriftene og andre store punktutslipp.
- **Øke støtten til elektriske lastebiler med 700 millioner kroner.** Tungtransporten trenger kraftigere virkemidler for å kutte utslipp før 2030.
- **Klimasats i kommunene.** Vi viderefører Klimasats. Dette er et svært viktig tiltak for å få gjennomført klimatiltak i fylker og kommuner.
- **Omstille norsk industri og næringsliv til nullutslipp.** Vi styrker Nysnø med 20 milliarder kroner og Eksfin med 10 milliarder kroner.
- **Investeringer i kollektiv og jernbane og høyere avgift på fossilt drivstoff.** I transportsektoren er de store virkemidlene nye investeringer i kollektiv og jernbane heller enn i motorvei, og høyere avgifter på fossilt drivstoff.
- **Produksjon av hydrogen.** Vi bevilger 1 milliard kroner i tre år til differansekontrakt for produksjon av grønt hydrogen.
- **Karbonfangst og -lagring.** Å få i gang karbonfangst og -lagring på avfallsanlegg og i industrien så raskt som mulig vil være avgjørende for å få gjennomført prosjektene innen 2030. Vi gir derfor 100 millioner kroner mer i 2024.
- **Økt CO2-avgift på sokkelen og elektrifisering.** Dette er hovedtiltaket i petroleumssektoren, sammen med elektrifisering av installasjonene. I tillegg fjerner SV oljeindustriens gunstige skattefordeler, og innfører en utvinningsavgift som kan gå til omstilling, og gjør noe utvinning ulønnsom.

Se hele SVs klimaplan bakerst i heftet.

Et rettferdig grønt skifte

Vi skal bygge landet grønt for å løse klimakrisa, sikre naturmangfoldet og ruste Norge og verden for fremtiden. Samtidig må vi omfordele rikdommen og spre makta. Vi trenger et rettferdig grønt skifte, for å få folk med inn i omstillinga, og bevare folks arbeidsplasser også i det grønne skiftet.

Miljøkrisa og ulikhetskrisa vil definere verden i lang tid framover. Oppgavene kan ikke løses hver for seg. De henger sammen og må løses sammen.

Her viser vi klimakuttene våre – tiltak for tiltak og tonn for tonn. Vår politikk kutter utslipp ut tiåret, blant annet i industrien, transportsektoren og i oljeindustrien. Vi leverer en historisk satsing på ny grønn industri og legger om hele økonomien for et klimavennlig og rettferdig Norge.

Et budsjett som omstiller Norge

Tiden er overmoden for å ta norsk økonomi ut av oljealderen. Heldigvis har vi i Norge gode forutsetninger for et grønt skifte. Vi har høykompetente arbeidstakere og etablerte leverandørindustrier, vi har naturressursene, og vi har tilgang på kapital. Det har aldri vært nok å tro at markedet skal levere og håpe på det beste. Vi vil bygge landet på nytt, slik Norge gjorde da vi skapte oljeeventyret. Men denne gangen må det bygges grønt, for å sikre arbeidsplasser og vår felles velferd.

For å få til dette må hele politikken og økonomien legges om. Vi må gjøre lover, reguleringer, aktivitet, skatter og avgifter grønne. Vi må utvikle nye grønne løsninger, og ta i bruk de som finnes allerede. Vi må bygge ny grønn

industri, og sørge for at de store lokomotivene i økonomien er grønne.

For å tilrettelegge for høyt tempo i omstillingen må finans- og pengepolitikken spille på lag. Derfor reduserer vi den ekstra arbeidsgiveravgiften som er skadelig for omstilling og arbeidstakerne, fordi den stjeler av investerings- og lønnsporten.

Regjeringa må presisere overfor Norges Bank at målet om lav og stabil inflasjon er likestilt med mål om stabil og høy sysselsetting. I tillegg innfører vi et nytt mål om grønn omstilling i mandatet til sentralbanken. Pengepolitikken må bygge opp under omstillingen og ikke hemme den.

For å skape plass i økonomien til nye grønne næringer og industri, må vi slutte å binde opp arbeid og kapital til norsk olje- og gassutvinning. Derfor øker vi CO₂-avgiften på sokkelen og innfører en omstillingsavgift for olje og gassproduksjon. Som klimautvalget ønsker vi en permanent stans i leting etter ny fossil energi i områder uten infrastruktur, og midlertidig stans i områder nær infrastruktur før en plan for å omstille sokkelen er på plass.

Samtidig har den internasjonale konkurransen om å bygge grønne verdikjeder økt kraftig, med både USAs Inflation Reduction Act (IRA) og EUs Net Zero Industry Act. I revidert statsbudsjett for 2023, fikk SV gjennomslag for at også Norge skulle møte denne konkurransen, og den internasjonale etterspørselen etter grønne verdikjeder. Det har resultert i en pakke på 15 milliard kroner til flere grønne statlige virkemidler som Nysnø, Eksportfinans Norge og Siva. Det er en god start, men det trengs

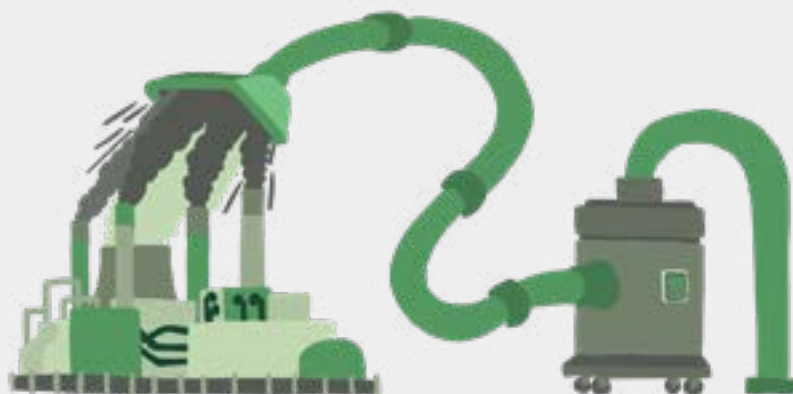
mer. Innretningen på disse pengene må være grønn og risikovillig nok til å realisere viktige omstillingsprosjekter. Derfor ønsker vi å gi Nysnø enda større handlingsrom til å gjøre store løft innen grønn industri, og gjøre Eksportfinans Norge til en grønn industribank gjennom et mer fleksibelt mandat, og å gi Siva en tydeligere rolle i å bygge nye grønne verdikjeder.

Det blir umulig å nå klimamålene uten tilgang på hydrogenbaserte drivstoff – særlig på grunn av utslippene i skipsfarten. Derfor må vi bygge opp norsk hydrogenproduksjon. Alternativet er å kjøpe dette på verdensmarkedet. Det er dyrt, og usikkert. Likevel ønsker regjeringen en ensidig satsing på EUs hydrogenbank. Det gjør det vanskelig å kreve at hydrogenet skal gå til å

kutte norske utslipp spesifikt. Derfor foreslår SV en nasjonal storsatsing på hydrogenproduksjon, gjennom å sette av én milliard kroner i tre år til en differansekontrakt som skal realisere produksjonskapasitet på minst 25 000 tonn hydrogen i Norge.

CO₂-kompensasjonsordningen for industrien har vært viktig for å unngå karbonlekkasje og sikre konkurransekraft. Men denne ordningen kan ikke fortsette å vokse ut i evigheten, uten å samtidig stille klare krav til klimakutt, energieffektivisering og at det bygges nye grønne verdikjeder. Derfor er det viktig at det innføres miljø- og klimakrav for å sikre en langsiktig og forutsigbar ordning.

SVs viktigste satsninger	Mill. kr.
Differansekontrakt hydrogen	1000
Gjøre Eksportfinans Norge til en grønn investeringsbank	10000
Styrk Nysnøs satsing på grønn industri	20000
Energieffektivisering i bygg, husholdninger og utbygging av solenergi	500
Biomarin satsing i Bionova	50
Støtteordning til miljøsertifisering av små og mellomstore bedrifter	30
Utrede oppstart for karbonfangst og lagring på avfallsforbrenningsanlegg	100
Øke støtten til langsiktig tverrsektoriell forskning på det grønne skiftet	250

Med SVs politikk når vi klimamålene og redder naturen

I motsetning til regjeringen legger SVs klimaplan opp til en omstilling av økonomien, og satser ikke alt på økt biodrivstoffbruk, som regjeringens grønne bok. SV er bekymret for at regjeringens plan vil bety økt palmeoljebruk og økte utslipp globalt.

Et rettferdig grønt skifte krever omstilling i alle sektorer. Klimamålet om 55 prosent kutt i 2030 i Norge krever at omstillingen starter nå. På noen områder er det allerede gjort mye, som satsingen på elbil.

Tungtransporten er ett av områdene som kan kutte store utslipp fram mot 2030, men for at dette skal realiseres må investeringer i elektriske lastebiler gjøres nå. En av de store satsingene i budsjettet er derfor en bevilgning på 700 millioner kroner til å øke støtten til elektriske lastebiler i Enova.

Klimagassutslipp er lokale, og kommuner har en viktig rolle i å kutte utslipp. Derfor har vi videreført ordningen Klimasats i vårt budsjett som gir kommuner støtte til å kutte utslipp. Av samme grunn ønsker SV å etablere et forskingssenter på Svalbard for å bidra til energiomstillingen i Arktis.

Elektrifisering og klimakutt vil føre til økt kraftbehov. Det er likevel mye å hente på å energieffektivisere allerede eksisterende

bygninger. SV bevilger derfor en halv milliard mer til energieffektivisering enn det regjeringen gjør.

Vi kommer likevel ikke utenom ny kraftproduksjon. SV ønsker at elektrifiseringen av oljenæringen skal skje gjennom havvind. I forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2023 fikk SV gjennomslag for å sikre dette i 2024. Ingen kraftproduksjon er konfliktfri, og det mangler fremdeles en del naturundersøkelser av områdene som skal åpnes for havvind. For å sikre et best mulig beslutningsgrunnlag ønsker vi at Mareano og Havforskningsinstituttet skal få øremerkede midler til naturkartlegging, i tillegg styrker vi ordningen med 57 millioner kroner.

Naturkrise og tapet av norsk er svært alvorlig. Det bygges ned natur over hele landet, og mange avgjørelser er basert på gamle reguleringsplaner. SV vil derfor styrke kommunenes kompetanse og mulighet til å gjennomgå gamle planer gjennom ordningen Natursats. Vern av skog er et annet svært viktig virkemiddel for å sikre den mest verdifulle skogen vår. Derfor prioriter SV en fortsatt stor satsning på skogvernet. En annen stor trussel for naturmangfoldet er miljøfiendtlige motorveier, ved å kutte i naturfiendtlige motorveier får vi prioritert mer penger til trygge hverdagsveier, og samtidig stanset naturtap.

SVs viktigste satsninger	Mill. kr.
Elektrifisering av lastebiler gjennom Enova	700
Øke støtten til frivillig skogvern	188
Klimasats	130
Naturkartlegging av havvindsområder	57
Natursats og naturplanlegging i kommuner	75
Restaurere myr og annen våtmark	50
Økt støtte til friluftsliv og besøkssenter	33
Marine grunnkart i kystsonen	40
Kutt i miljøfiendtlige motorveier	-3954

Mer vedlikehold og miljøvennlig transport

Transportsektoren står for omtrent en tredjedel av klimagassutslippene i Norge, og disse skal halveres innen 2030. Det krever radikal endring.

SV vil kutte i satsingen på miljøfiendtlige motorveiprosjekter, og bevilge mer til å ta vare på de veiene vi har. Vi vil minske vedlikeholdsetterslepet og satse på trygge hverdagsveier i distriktene gjennom rassikring og utbedring. Å ta vare på eksisterende infrastruktur er helt nødvendig i en grønn omstillingsprosess.

Vi vil også styrke jernbanesatsingen. Sommerens ekstremvær har vist oss viktigheten av å prioritere vedlikehold av jernbanen. Regjeringen vil bevilge penger til gjenoppbyggingen av Randklev bru på Dovrebanen, og de pengene må på plass så fort som mulig. Jernbanen skal binde byer og landsdeler sammen, som erstatning for firefelts motorveier og fly.

Norske byer og tettsteder må bli mindre bilbaserte og mer framkommelige. Da må satsingen på kollektivtrafikk, sykkel- og gangveier trappes kraftig opp. SV investerer derfor i kollektivtrafikk, sykkelveier og trygge skoleveier.

SVs viktigste satsninger	Mill. kr.
Vedlikehold av jernbanen	800
Vedlikehold av fylkesveier	700
Bedre og billigere kollektivtransport	300
Flere gang-, sykkel-, og trygge skoleveier	250
Jernbaneinvesteringer og billigere tog	317
Trygge hverdagsveier og skredsikring	500

Sterke og handlekraftige kommuner

SV vil bygge sterke lokalsamfunn både i bygd og i by. For å få til dette må folk ha mulighet til å bo, arbeide og drive næringsvirksomhet i hele landet. Distriktpolitikk handler om moderne og energieffektive lokalsamfunn, der det skapes trygge og gode arbeidsplasser og der folk har nærhet til skole, offentlige servicetilbud og meningsfulle aktiviteter. God samfunns- og arealplanlegging er nødvendig både for å takle klima- og naturkrise, og for å utjevne forskjeller. Dette kan en god kommuneøkonomi sikre.

SV øker de frie inntektene til kommunene, og styrker samtidig kommuneøkonomien ved å

gi gratis SFO, styrke bemanningen i SFO, flere lærere i skole og barnehage, tannhelse dekket av det offentlige, bedre barnevern og bedre dekning av særlig ressurskrevende tjenester.

Dagens vann- og avløp har et massivt vedlikeholdsetterslep, som betyr enorme kostnader. SV vil derfor opprette en rentekompensasjonsordning til vann- og avløp for å redusere utgiftene til kommunenes innbyggere.

SVs viktigste satsninger	Mill. kr
Økt overføring til kommuneramma	2640
Særlig ressurskrevende tjenester	300
Økt overføring til fylkesramma	1467

En boligpolitikk for de mange

Det har blitt mye dyrere å bo, både for leietakere og for boligeiere. En trygg og stabil boligsituasjon er avgjørende for et godt liv. Bolig- og eiendomsmarkedet har blitt en driver for både økte ulikheter, økte klimagassutslipp og press på dyrka mark og natur. Dette vil SV snu.

SV vil ha en mer rettferdig bostøtteordning. Vi vil endre reglene slik at flere får tilgang til støtte og de som mottar støtte skal få dekket en større del av boutgiftene og strømregningene.

Det trengs stabile og tryggere boalternativer for unge og lavinnteksthusholdninger. Husbanken må gjenreises som samfunnsutvikler. Vi vil at

Husbanken skal brukes aktivt i å utvikle en tredje boligsektor med ikke-kommersielle utleieboliger. SV vil derfor både øke låneramma i Husbanken og endre på Husbankens ordninger, slik at flere grupper kan få lån.

Også de som ikke får hjelp av foreldre, skal få en mulighet til å eie egen bolig. Husbankens ordninger må bidra til klimakutt og energieffektivitet gjennom lån og tilskuddsordninger til kommuner og private. Et viktig boligpolitisk grep er skattlegging av eiendom.

SVs viktigste satsinger	Mill. kr
Øke låneramma til Husbanken med 3 milliarder for å tilby startlån til unge og stimulere til bygging av ikke-kommersielle utleieboliger	211
Styrke bostøtteordningen	500
Boligtiltak – bygging av ikke-kommersielle utleieboliger	250
Øke tilskuddet til boligsosiale tiltak gjennom Husbanken	10
Innovasjon for klimavennlige bygg - Futurebuilt	5

Vi styrker helsevesenet

SV vil ta vare på, og bygge ut, det offentlige helsevesenet vårt. Som pasient skal du være trygg på at du får den hjelpa du skal ha, når du trenger den. Som ansatt skal det offentlige helsevesenet være et godt sted å jobbe. Derfor prioriterer SV 1,2 milliarder kroner til sykehusene, der de viktigste grepene er å sikre flere folk på jobb, styrke psykisk helsevern og en bedre føde- og barselomsorg.

I Norge mangler vi helsepersonell. Vi gir penger som vil gi bedre arbeidsforhold, flere hele og faste stillinger og utdanning i hele landet. For at de ansatte i helsevesenet skal ta vare på oss, må vi ha et helsevesen som tar vare på sine ansatte. For å sikre god tilgang til helsetjenester for alle, må vi sørge for at den offentlige helsetjenesten har gode rammer, og begrense de private aktørene. Hvis ikke risikerer vi at pasienter som har god råd, enkle problemer og er bosatt sentralt får et bedre tilbud enn de som ikke er i samme situasjon.

Tannhelsereform er et av SVs viktigste velferdsloft. Tennene er en del av kroppen og det bør være like billig å gå til tannlegen som til legen. Vi setter av 900 millioner kroner i 2024 for å få en rask opptrapping og umiddelbar utvidelse av den offentlige tannhelsetjenesten. Eldre over 75, personer med store utfordringer og unge voksne prioriteres, i tillegg til en helt nødvendig oppgradering av den offentlige tannhelsetjenesten.

De frivillige helseorganisasjonene har en viktig rolle, og styrkes i dette budsjettet. Vi setter av midler til om lag 1000 nye plasser i omsorgsboliger. I tillegg foreslår vi å sikre at ungdom opp til 18 år slipper å betale egenandel hos fastlegen, og reduserer gebyret for manglende oppmøte. SV mener også det er uheldig å legge blåreseptordningen ut på anbud, og at omorganiseringen av den sentrale helseforvaltningen burde vært gjort på en mer åpen og demokratisk måte.

SVs viktigste satsninger	Mill. kr.
Sykehus i hele landet – bemanning, psykisk helsevern og føde- og barsel	1200
Tannhelse – de eldste, de med størst behov og unge voksne	1100
Helsefrivilligheten	41

Utdanning for de mange

Styrking av barnehagene

Barnehagen er en pedagogisk institusjon og ikke et oppbevaringssted. Barn i barnehage trenger nok barnehagelærere og andre ansatte med kompetanse og forståelse for barns behov og utvikling. Dessverre melder barnehagene om en presset bemanningssituasjon. SV vil derfor øke antall barnehagelærere. SV vil ha en barnehage som gir alle barn like muligheter og bidrar til å utjevne sosial ulikhet, uavhengig av foreldrenes inntekt. Skal vi oppnå dette må vi ha en barnehage hvor de ansatte sikres gode arbeidsvilkår. SV vil derfor jobbe for at hver krone til barna faktisk går til barna og de ansatte, fremfor i lomma på barnehageinvestorer i skatteparadis.

Skole for alle

Skolen skal gi alle elever like gode muligheter til å lykkes, uavhengig av bakgrunn. SV styrker derfor laget rundt eleven i levekårsutsatte områder. Flere faggrupper inn i skolen, som miljøarbeidere og helsesykepleiere, bidrar til at læreren får tid til å være lærer og eleven kan få oppfølging av en ansatt med nødvendig kompetanse.

Elevene må trives på skolen for å lære. SV ønsker mer praktisk og variert læring helt fra barnetrinnene til høyere yrkesfaglig utdanning. Derfor setter vi nå i gang et stort løft for lærertetthet i yrkesopplæringen. Samtidig sikrer vi mindre testing og pugging, ved å kutte i nasjonale og internasjonale prøver.

Skolen skal være for alle elever, uansett funksjonsnivå. SV vil få fortgang i arbeidet med å gjøre alle skoler universelt utformet, og vil innføre en rentekompensasjonsordning for universell utforming av skoler.

Gratis kjernetid i SFO

Alle barn skal ha mulighet til å delta på skolefritidsordning, og SV vil gjøre SFO gratis. De to siste årene har vi fått gjennomslag for gratis kjernetid for første- og andreklassingene. I år er det tredjeklassingene sin tur. For å sikre god oppfølging og kvalitet i SFO, styrker vi også bemanningen i SFO med 500 millioner kroner.

SVs viktigste satsninger	Mill. kr.
Flere barnehagelærere	300
Styrke laget rundt eleven i levekårsutsatte områder	75
Flere lærere på yrkesfag	100
Flere miljøarbeidere i videregående skole	50
Innføre rentekompensasjonsordning for universell utforming av skoler (låneramme 1 mrd)	30
Styrke seksualundervisningen - tilskudd til Sex og Politikk	2
Tilrettelegge for elever med helseutfordringer ved Signo	1
Økt bemanning i SFO	500

Like muligheter til høyere utdanning

At alle skal ha like muligheter til utdanning har vært en bærebjelke i det norske samfunnet siden etterkrigstida. Å være fulltidsstudent skal ikke være forbeholdt de med rike foreldre. Derfor øker SV studiestøtta med tjue prosent, til 1,4 G (166 079 kr ekstra i året). Dette gjør vi i en større opptrapping mot målet om 2 G.

Det er rekordmange studenter som oppgir at de sliter med psykisk helse og mangler noen å snakke med. Derfor øker vi støtten til det psykiske helsetilbudet og velferdstilbud

for studenter. SV vil også satse på et løft for fagskole-studentene og vil derfor opprette et nasjonalt studentombud for fagskolestudenter.

Å kreve skolepenger av internasjonale studenter, uten å tilby gode stipendordninger, er ikke bare usolidarisk, det går ut over den norske utdanningskvaliteten, har negative konsekvenser for norske lokalsamfunn og er svært uheldig for å kunne oppnå grønn omstilling i det globale sør. SV vil avskaffe skolepenger i høyere utdanning.

SVs viktigste satsninger	Mill. kr.
Øke studiestøtten med 20 % (166 079 kr ekstra årlig) fra 1. august til 1,4 G	721,7
Studentombud fagskolestudenter	3
Psykisk helse og velferdstilbud for studenter	50
Reversere avvikling av NORPART	20
Reversere skolepenger for internasjonale studenter	155,4
Halv pris for studentbilletter på tog	70
75 prosent rabatt på tannhelse for 25- og 26-åringer i offentlig regi	110

En god oppvekst

Barnetrygden er den beste og mest effektive måten å sikre bedre økonomi for barnefamilie. SV foreslår derfor en kraftig økning i barnetrygden på 1,9 milliard kroner for barn over seks år, tilsvarende 200 kroner i måneden per barn.

Det første året er viktig for barns oppvekst, og SV er derfor opptatt av å sikre at alle som reiser hjem med en nyfødt skal sikres økonomisk. Engangsstøtten som du mottar om du ikke har arbeid før du føder er altfor liten, og mange med dårlig tilknytning til arbeidslivet får svært lite i foreldrepenger. SV ønsker derfor å erstatte engangsstøtten med en minsteytelse for foreldrepenger på 2G, som tilsvarer 237 000 kroner i året. Dette skal alle foreldre ha rett på som et minimum.

I dette budsjettet gjør SV også et krafttak for å inkludere barn og unge i idrett og fritidsaktiviteter, og vi øker grunnstøtten til barne- og ungdomsorganisasjonene.

Barnevernet skal handle om å beskytte barn, ikke om å tjene penger. Derfor jobber vi for et barnevern styrt av det offentlige, med langsiktig samarbeid med ideelle aktører. Vi sørger for et barnevernsløft med styrking av kommunale barneverntjenester og økt kapasitet i det statlige barnevernets fosterhjemsarbeid. Vi overfører også omsorgsansvaret for enslige mindreårige asylsøkere fra 15 til 18 år til barnevernet.

SVs viktigste satsinger	Mill. kr
Øke barnetrygda for barn over 6 år	1912
Minsteytelse for foreldrepenger på 2G for alle foreldre	232
Styrking av kommunale barneverntjenester	170
Overføre omsorgen for enslige mindreårige asylsøkere fra 15-18 år til barnevernet fra 1. desember	111
Satsing for å inkludere barn og unge i idrett og fritidsaktiviteter	100
Øke grunnstøtten til barne- og ungdomsorganisasjonene	10

Kultur og frivillighet: limet i samfunnet

SV ønsker et rikt og mangfoldig kulturliv der alle har mulighet til å delta og at kulturtilbud er tilgjengelig der folk bor. I dette budsjettet setter vi av penger til kultur i hele landet, sikrer kunstnere bedre kår og styrker kulturfeltets egne ordninger.

Frivilligheten og idretten er blant fellesskapets grunnsteiner. SV vil gjøre momskompensasjonen regelstyrt, og innføre tiltak som sikrer at barn og unge får delta i idrett og kulturaktiviteter, selv om de ikke har god råd. Vi mener den lokale frivilligheten må styrkes, og sikres forutsigbarhet.

Kulturfondet, Filmfondet og regionale kulturfond får et nødvendig løft i dette budsjettet, slik at vi styrker det frie feltet. Vi fortsetter arbeidet for gode arbeidsforhold på kulturfeltet, blant annet gjennom opprettelse av Musikeralliansen, og økt tilskudd til Skuespiller- og danseralliansen (SKUDA). Bibliotekene, kulturskolene og fritidsklubbene er viktige arenaer for kultur i kommunene og derfor prioriterer vi dem.

En sterk og uavhengig presse er viktigere enn på lenge, og både nasjonalt og internasjonalt ser vi nå betydningen av frie, redaktørstyrte medier. Vi øker dermed pressestøtten og mener regjeringens innføring av moms på elektroniske nyheter er et feilgrep.

SVs viktigste satsinger	Mill. kr.
Kunstnerøkonomi og tiltak for kulturaktiviteter i hele landet	97,5
Språk, litteratur og lesing	50
Medier	75
Film	33
Musikk og scenekunst	54
Museer og visuell kunst	38
Kulturminner	13

Likestilling, diskriminering og antirasisme

Funksjonshemming oppstår først og fremst gjennom samfunnsskapede barrierer. I dette budsjettet prioriterer vi å styrke aktivitetshjelpemidler for personer over 26 år og vi stanser kutt i grunnstøtten for personer med nedsatt funksjonsevne og sykdom. Vi får også fortgang i arbeidet med å gjøre alle skoler universelt utformet ved å innføre en ny rentekompensasjonsordning.

Rasisme, vold og diskriminering er en trussel mot et godt og trygt samfunn, og må bekjempes. SV vil styrke de frivillige organisasjonenes arbeid mot rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer. Når mennesker med minoritetsbakgrunn, funksjonshindrede

og skeive opplever uproporsjonalt mye hatkriminalitet må politiet jobbe målrettet for å sikre deres trygghet. Vi styrker derfor det nasjonale kompetansemiljøet innen hatkriminalitet.

Kjønns- og seksualitetsmangfold gir økt frihet for alle, og en mer rettferdig fordeling av makt og muligheter mellom menn og kvinner. Organisasjoner som jobber for rettighetene til kvinner, skeive og minoriteter, er viktige pådrivere for et mer likestilt Norge, og styrkes i dette budsjettet. Det gjør også de regionale likestillingssettene og Diskrimineringsnemnda.

SVs viktigste satsinger	Mill. kr
Stanse kutt i grunnstøtten for personer med nedsatt funksjonsevne og sykdom, og prisjustere sats 1-4	60
Trappe opp den nasjonale TT-ordningen til alle fylkene	50
Styrke aktivitetshjelpemidler for personer over 26 år	25
Innføre rentekompensasjonsordning for universell utforming av skoler, med låneramme på 1 mrd.	30
Økt støtte til tilskuddsordning mot rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer	10
Øke støtten til Nasjonalt kompetansemiljø innen hatkriminalitet, og FRI – Rosa kompetanse justis	17
Økt støtte til Diskrimineringsnemnda, likestillingssentrene, kvinneorganisasjonene og LHBT-organisasjonene	17
Søknadsbasert ordning for erfaringer med kortere arbeidstid	60

Urfolk og nasjonale minoriteter

Som Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport konkluderte med står samisk, kvensk og skogfinsk språk og kultur under sterkt press etter den mørke historia med fornorskingspolitikk. SV vil verne om våre nasjonale minoriteter og sikre at de får mulighet til å videreutvikle egen kultur og språk. Derfor styrker vi støtten til dette i vårt budsjett.

I regjeringens forslag til statsbudsjett får Sametinget ingen økning utover prisvekst. Dette mener SV ikke er godt nok. Vi styrker derfor den frie ramma til Sametinget betydelig for 2024. SAMINOR 3 vil kunne gi kunnskap om helse og levekår i samisk, kvensk og norsk befolkning i utvalgte områder i Nord- og Midt-Norge, og er åpenbart viktig i lys av Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport. Vi styrker dette arbeidet med 17 millioner kroner.

SVs viktigste satsinger	Mill. kr.
Øke støtten til Sametinget	50
Saminor 3, Senter for samisk helseforskning	17
Økt pressestøtte til samiske aviser og økt støtte til Internasjonalt samisk Filminstitutt (SFI)	14
Samisk Høyskole	9
Øke støtten til kvensk språk og kultur, samt Norske kveners forbund	12
Økt støtte til Norsk Skogfinsk Museum	2
Det mosaiske trossamfunn	1

Rettssikkerhet i en usikker tid

Rettsstaten skal beskytte og hjelpe alle, uavhengig av økonomisk bakgrunn. I dyrtiden blir det særlig merkbart at det er et klasseskille når det kommer til å kunne ivareta sine rettigheter. Derfor trengs det en rettshjelpsreform.

SV har over flere budsjett sikret en historisk økning i inntekts- og formuesgrensen for fri rettshjelp, økning i salærsatsen og styrket distriktenes tilgang til advokater og sakkyndige. Vi har løftet de frivillige rettshjelptiltakene og sikret at regjeringen leverer en ny lov om støtte til rettshjelp. I alternativt budsjett for 2024 fortsetter vi denne satsingen på fri rettshjelp.

Domstolene sikrer grunnleggende rettssikkerhet i samfunnet. Vi sikrer en forsvarlig og effektiv saksavvikling i domstolene, og legger til rette for økt digitalisering. For å raskere og bedre kunne følge opp ungdommer som begår kriminalitet vil vi starte et pilotprosjekt med hurtigdomstol for ungdom.

Trange budsjetter for kriminalomsorgen har over tid har svekket rehabiliteringen av innsatte og forverret arbeidsforholdene til ansatte. For å unngå mer innlåsing og isolasjon vil vi styrke bemanningen, ruste opp fengslar og sikre flere innsatte et tilbud om rusmestring.

SVs viktigste satsinger	Mill. kr
Oppjustere inntektsgrensen for fri rettshjelp, med mål om at 40 % av befolkningen skal dekkes av ordningen i 2024	100
Øke salærsatsene og endre stykkprisforskriften for å øke timetallet i bl.a. asylsaker	45
Øke tilskudd til spesielle rettshjelptiltak, inkl. etablering av støtteordning for rettslig prøving av utlendingssaker, og advokatordning for innsatte i fengsel	29
Styrke domstolene, herunder flere dømmende årsverk, økt digitalisering og pilot med hurtigdomstol for ungdom	96
Øke bemanningen i fengslene for å hindre isolasjon, bedre bygningsmassen særlig for kvinnelige innsatte, samt øke antall rusmestringsenheter	150
Øke tilskuddet til frivillige organisasjoner som Røde Kors nettverk etter soning, RøverRadioen, Way back, Aurora, musikk i fengsel og frihet og Røverhuset.	12

Kamp mot voldtekt, vold og overgrep

Det er et alvorlig samfunnsproblem at mange mennesker lever med vold, overgrep og trusler. I dette budsjettet sikrer SV tiltak mot vold og overgrep og styrker støtteapparatet for voldsutsatte. Vi styrker finansieringen av krisesentre, og gir økt støtte til krisesentersekretariatet.

For mange blir utsatt for voldtekt og overgrep uten at politiet oppklarer sakene. Vi trenger et taktskifte i påtale og etterforskningen av slike

saker, gjennom øremerkede ressurser til politiet. Barn mistenkt for straffbare handlinger har også et behov for særskilt tilrettelegging som følge av at de er barn, og mange av dem har erfaring som utsatte. Vi styrker derfor Statens barnehus, slik at mistenkte barn opp til 18 år også kan få tilrettelagte avhør og mer helhetlig oppfølging og ivaretagelse.

SVs viktigste satsinger	Mill. kr.
Styrke krisesentrene og bedre informasjonen om tilbudet	56
Øke støtte til incest- og voldtektsentrene	15
Styrke påtale og etterforskning på vold og overgrep i politiet	25
Styrke tilbudet ved Statens barnehus for barn opp til 18 år	15
Øke bruken av omvendt voldsalarm	5
Øke støtten til ROSA og andre tiltak for å hjelpe menneske ut av prostitusjon, tiltak for å støtte offer for menneskehandel og bistå ofre for arbeidslivskriminalitet	5

En human flyktningpolitikk

Mer enn hundre millioner mennesker verden over har lagt på flukt fra krig og vold. På imponerende vis har norske kommuner tatt imot tusenvis av ukrainske flyktninger på kort tid. SV støtter helhjertet opp om denne dugnaden. Enkelte kommuner opplever nå utfordringer knyttet til bosettingen. SV styrker kommuneøkonomien og boligpolitikken slik at alle kommunene kan fortsette denne viktige dugnaden.

For SV er det ikke akseptabelt å forskjellsbehandle mennesker som har lagt på flukt. Rike og rause Norge trenger ikke å kutte i kvoteflyktninger selv om vi nå tar imot svært mange fra våre nærområder. SV ønsker å ta imot 5000 kvoteflyktninger hvert år, i tråd med FNs ønsker.

Kvinner, menn og barn lever under uverdige og farlige forhold i flyktningleirer. I Hellas og Italia bør det sårbare asylsøkere under svært kummerlige og uakseptable forhold. For å avlaste Hellas og Italia med høye asylankomster må Norge evakuere flyktninger.

For å styrke rettssikkerheten i utlendingsforvaltningen må flere få mulighet til å forklare seg muntlig for Utlendingsnemnda. Vi styrker derfor UNE slik at det skal gjennomføres flere nemndsmøter med muntlig høring. Vi innfører sakkyndige uttalelser i utvisningssaker som

gjelder barn, innfører en støtteordning for rettslig prøving av utlendingssaker og styrker de frivillige rettshjelpsorganisasjonene.

Integrering fra dag en

Frivillige organisasjoner gjør en svært viktig jobb i å integrere våre nye naboer. SV vil styrke tilskuddsordninger for frivillige organisasjoner på integreringsfeltet, gi mulighet til flerårige avtaler for større forutsigbarhet og åpne for at flere organisasjoner kan søke støtte.

Alle barn har rett til beskyttelse, lek og skole. Vi har et særlig ansvar for at barna har det trygt, og får delta i samfunnet, slik at deres liv ikke settes på vent. Vi overfører omsorgsansvaret for enslige mindreårige asylsøkere fra 15-18 år til barnevernet, styrker aktivitetstilbudet og sikrer gratis SFO for barn i asylmottak. Familier som har kommet bort fra hverandre, skal få være sammen i trygghet. SV vil redusere, ikke øke, gebyrene for familiegjening.

God integrering forutsetter mulighet til å lære norsk, delta i samfunnet og komme i arbeid. Vi styrker norskopplæringen, øker støtten til Jobbsjansen, og ansetter flere rådgivere som skal jobbe mot negativ sosial kontroll på ungdomsskoler.

SVs viktigste satsinger	Mill. kr.
Ta imot 5 000 kvoteflyktninger	660
Relokalisere 100 asylsøkere fra Sør-Europa	17
Overføre omsorgen for enslige mindreårige asylsøkere fra 15-18 år til barnevernet fra 1. desember	111
Tilskudd til frivillige organisasjoner på integreringsfeltet	50
Styrke norskopplæringen	12
Flere nemndsmøter i UNE med muntlige høringer	32

Internasjonal solidaritet i krisetid

Den ekstreme fattigdommen øker, og mer enn 50 utviklingsland befinner seg i en dyp gjeldskrise. Klimaendringene skaper stadig mer ekstremvær og avlinger blir ødelagt av både gjentatt tørke og flom. Ifølge FN har de humanitære behovene økt dramatisk det siste året. Likevel kutter mange rike land støtten til det globale sør. Da er det ekstra viktig at Norge, som har store inntekter fra salg av olje og gass, opprettholder målet om minst 1 prosent av nasjonalinntekten til bistand.

SV viderefører den ekstra oljepengebruken på 5 mrd. som Stortinget vedtok i år til utviklingsland spesielt rammet av Ukraina-krigens konsekvenser. De internasjonale prisene steg kraftig etter Russlands invasjon av Ukraina og inflasjonen er fortsatt skyhøy i mange utviklingsland. Israels krig mot palestinerne skaper dessuten et enda større behov for nødhjelp. SV legger med dette frem et utviklingsbudsjett på over 1 prosent. Vi styrker den humanitære innsatsen og retter opp regjeringens kutt i langsiktig bistand til Midtøsten, Asia, Latin-Amerika og Afghanistan.

Fred, utvikling og demokrati kommer nedenfra

Bombingen av Gaza, krigen i Ukraina, militærjuntaens jerngrep i Myanmar, det iranske regimets harde angrep på demonstranter og vestlige lands innskrenking av demokratiske rettigheter: Demokratiet er på vikende front flere steder i verden og folkeretten og menneskerettene står under sterkt press. Fred, demokrati og rettferdighet avhenger av et sterkt sivilsamfunn. SV gir derfor en betydelig støtte til menneskerettsforkjempere, sivilsamfunn og demokratibevegelser.

Det russiske regimets trusler om bruk av atomvåpen har aktualisert SVs nedrustningspolitikk. Norge bør tilslutte seg atomvåpenforbudet. Informasjon og debatt om forsvarspolitikken og nedrustning er viktig i et demokrati. SV vil styrke tilskuddsordningene til sivilsamfunnsorganisasjoner som arbeider med disse temaene.

SVs viktigste satsinger	Mill. kr
Humanitær bistand	5000
Menneskerettigheter og sivil samfunn	1550
Palestinske flyktninger (UNRWA)	150
Desentraliserte, småskala fornybar energi-løsninger	220
Langsiktig bistand til Midtøsten, Myanmar, Afghanistan og Latin-Amerika	190
Utdanning	100
Støtte til norske organisasjoners arbeid mot atomvåpen	10

Økt beredskap og forsvarsevne

Sikkerhet er mer enn militært forsvar. I en tid med økt stormaktrivalisering og konkurranse om knappe ressurser i verden, må vi ruste opp totalberedskapen og evnen til å møte ulike typer av trusler og mangler. Norge kan ikke kjøpe sikkerhet på det internasjonale markedet, vi må styrke vår egen forsvarsevne og beredskap.

Det norske forsvaret har blitt bygd ned de siste tiåra, og vi er i ferd med å miste verdifull kompetanse fordi erfarne folk forlater Forsvaret. SV ønsker et sterkt nasjonalt forsvar med flere folk og evne til å hevde vår suverenitet. Regjeringens rådyre kampflykjøp har sammen med kutt i drift og bemanning ført til at

Forsvaret mangler og mister personell. SV vil styrke bemanningen i Forsvaret, vi satser særlig på Heimevernet og vi vil kalle flere inn til førstegangstjeneste.

Etterretningstrusselen og risikoen for hybride angrep er forhøyet. SV mener det er viktig å holde nasjonal, demokratisk kontroll over sentrale funksjoner og mener privatiseringen i Forsvaret må stoppe. Drift og vedlikehold av IKT-systemene må skje i offentlig regi.

SVs viktigste satsinger	Mill. Kr.
2800 flere innkalt til førstegangstjeneste	620
Personlig utrustning, øving og trening i Heimevernet	200
500 flere soldater og befall i Heimevernet	50
100 flere årsverk i Forsvaret	116
Cyberforsvaret	60
En ekstra besetning i Kystvakta	40
Oppgradering og vedlikehold, Kjevik og Andøya	50

SVs klimaplan

Under følger en liste over SVs klimatiltak i årets alternative budsjett utover dagens klimapolitikk. Tallene for utslippskutt angir kuttspotensial i 2030 i millioner tonn CO₂-ekvivalenter.

Transport	Kutt i 2030	Våre tiltak
Vegtransport		
Nullutslippsløsninger for lastebiler	1,02	Vi øremerker 700 mill. kr til dette formålet i Enova, og gir ladestasjoner prioritet i kraftkøen.
Elektrifisere varebiltransporten	0,23	Vi øker CO ₂ -avgiften, veibruksavgiften og engangsavgiften og gir elvarebiler fritak for trafikkforsikringsavgift og bompenger.
Redusere reisebehov og endre reisemåter	0,19	Vi øker andelen til byvekstavtaler, bruker 150 mill. kr på trygge skoleveier, 100 mill. kr på gang og sykkelveier, og satser på jernbane
Elektrifisering av persontransport	0,173	Høyere engangsavgift for fossile biler og øker CO ₂ -avgiften.
Sjøtransport		
Elektrifisering av havbruksnæringen	0,37	Har fått innført en låneordning for lavutslippsteknologi i fiskeri og nærskipfart. Stiller krav i konsesjoner.
Nullutslippskrav for offshorefartøy	0,70	Vi har fått gjennomslag for at regjeringen skal levere krav om nullutslipp for offshorefartøy.
Få mer avansert biodrivstoff i skipsfarten	0,28	Øker direkteinvesteringene til Bionova med 50 mill. kr. Øker omsetningskrav til mer biodrivstoffinnblanding.
Nullutslippsløsninger for ferger og hurtigbåter	0,23	Innfører krav og øker støtten til miljøvennlige havner.
Redusere utslippene fra cruisetrafikk i Norge med 55%	0,17	Øker tilskuddet til miljøvennlige havner. Vi gir kommunene mulighet til å si nei til anløp, og stiller krav om nullutslipp ved anløp til verdenarvfjorder og laksefjorder innen 2026.

Transport	Kutt i 2030	Våre tiltak
Landstrøm til skip i norske havner	0,15	Øker tilskuddet til mer miljøvennlige havner, og stiller krav til skipene for å bruke havnene.
Hjemfall av trålkvoter	0,07	Vi vil ha hjemfall av trålkvoter til kystflåten.
Flytrafikk		
Redusere flytrafikken, elektrifisere kortbanenettet og økt biodrivstoffbruk	0,40	Øker flypassasjeravgiften, og stiller omsetningskrav til biodrivstoff. Vi øker satsingen på jernbane med over 1 mrd. kr. Vi stiller krav om nullutslipp på kortbanenettet, og vil utvikle elektriske fly. Vi vil legge om startavgiftene så det blir dyrere for tyngre fly og billigere for lettere fly på kortbanenettet.
Tog		
Erstatte gjenværende dieseltogstrekninger med fossilfritt alternativ	0,036	Øker jernbaneinvesteringene, og vi vil at Rørosbanen, Solørbanen, Raumabanen og Nordlandsbanen skal elektrifiseres.
Annet		
Elektrifisere alle maskiner på bygge- og anleggsplasser. 70 % i andre næringer	0,43	Øker CO2-avgiften og stiller krav om nullutslipp i offentlige anbud. Styrker Klimasatsordningen.
Redusere transportbehov i anleggsbransjen	0,07	Øker CO2-avgiften og stiller krav om nullutslipp i offentlige anbud.
Forbedret logistikk i varetransporten	0,22	Øker CO2-avgiften og stiller krav om nullutslipp i offentlige anbud.
Totalt transport	4,73	

Petroleumsvirksomhet	Kutt i 2030	Våre tiltak
Redusere utslippene i petroleumsproduksjonen	1,85	Vi stiller strenge lønnsomhets- og miljøkrav, kutter petroleumsprosjekter i Innovasjon Norge, innfører produksjonsavgift, øker CO2-avgiften og fornyer ikke konsesjoner som strider med 1,5 gradersmålet.
Elektrifisering med havvind	1,4	Vi ønsker å pålegge oljeselskaper å produsere like mye kraft som de forbruker til elektrifisering. Vi øker CO2-avgiften og ønsker el-avgift på sokkelen for kraft fra land.
Fjerne utslipp fra leteboring	0,16	Vi vil ikke gi noen flere tillatelser til leteboring.
Totalt petroleumsvirksomhet	3,41	

Industri og næringsliv	Kutt i 2030	Våre tiltak
CO2-fangst på avfallsforbrenning	0,88	Vi setter av 100 mill. kr til å utrede CCS i Trondheim, Bergen, Kristiansand, Fredrikstad, Ålesund, Gjøvik, Tromsø og Stavanger. Bidrar til teknologiutvikling ved å sette av 20 mrd. kr til Nysnø og 10 mrd. kr til Eksfin.
Karbonfangst på industrianlegg	2,15	Vi setter av penger til å utrede CCS, bidrar til teknologiutvikling ved å sette av 20 mrd. kr til Nysnø og 10 mrd til Eksfin. Vi øker CO2-avgiften.
Økt bruk av biomasse	1	Vi øker CO2-avgiften og styrker Nysnø med 20 mrd. kr og Eksfin med 10 mrd. kr.
Anvendelse av hydrogen- og nullutslipppløsninger i industrien	1	Vi bevilger 1 mrd. kr i tre år til differansekontrakt for produksjon av grønt hydrogen. Styrker Nysnø med 20 mrd. kr og Eksfin med 10 mrd. kr.
Elektrifisering og utfasing av fossil varme i industrien	1,21	Vi bevilger 1 mrd. kr i tre år til differansekontrakt for produksjon av grønt hydrogen. Styrker Nysnø med 20 mrd. kr og Eksfin med 10 mrd. kr. Vi har fått gjennomslag for forbud mot fossil fyring i industrien.
Omlegging til fornybar energi på Svalbard	0,04	Vi bevilger 30 mill. kr til Forskningscenter for miljøvennlig energi (FME) på Svalbard
Reduksjon av andre klimagasser fra industrien	0,12	Vi øker CO2-avgiften og stiller krav til bransjen.
Totalt industri og næringsliv	6,4	

Jordbruk	Kutt i 2030	Våre tiltak
Vri kjøttproduksjonen fra volum til areal og redusere forbruk i tråd med kostholdsrådene	0,67	Vi gjør det mer fordelaktig å ha færre dyr ved å vri produksjonsmål fra volum til areal. Vi øker beitetilskudd og stiller krav til uteareal for gris og høns.
Klimakrav i landbruksavtalen	0,5	Vi styrker satsingen på Bionova.
Stans i nydyrking av myr	0,005	Vi har fått gjennomslag for et forbud mot nedbygging av myr og opprettholdt forbudet mot nydyrking av myr. Vi ønsker forbud mot uttak og omsetning av torv.
Totalt jordbruk	1,175	

Andre sektorer	Kutt i 2030	Våre tiltak
Redusert matsvinn	0,21	Vi vil ha en matkastelov som begrenser matvarehandelens muligheter til å kaste mat.
Fase ut fossil gassoppvarming i bygg	0,11	Vi har fått gjennomslag for å fase ut fossil byggvarme og vil styrke planene for produksjon av avansert biodrivstoff i Norge.
Øke uttak av metan fra avfallsdeponi	0,08	Vi vil kartlegge gamle deponier.
Øke utsorteringen av plastavfall	0,07	Vi vil ha en materialavgift på jomfruelige produkter og vil stille krav til materialgjenvinning.
Øke gjenvinningen av tekstiler	0,016	Vi ønsker å stille krav til materialgjenvinning.
Totalt andre sektorer	0,486	

Samla utslippskutt

Alle utslippskuttene kan sammenfattes i følgende tabell:

Klimatiltak etter sektor	Kutt
Transport	4,7
Petroleum	3,4
Industri og næringsliv	6,4
Jordbruk	1,2
Andre sektorer	0,5
Sum	16,2

Totale utslippskutt SVs kutt + referansebane	29 mill tonn CO ₂
Prosentvis kutt relativt til 1990	56 %
Norges utslipp i 1990	51,4 mill tonn CO ₂
Norges utslipp i 2030 hvis denne planen gjennomføres	22,4 mill tonn CO ₂

Prioriteringer

Alle beløp er sammenlignet med regjeringens forslag til statsbudsjett.

Rammeområde 1: Statsforvaltning

Dep.	Kap.	Post	Sak	Bokført (mill. kr.)
KDD	1	1	Redusere apanasjen for å ta ut utgifter til drift og utvikling av de private eiendommene	-5
KDD	2	1	Redusere apanasjen for å ta ut utgifter til drift og utvikling av de private eiendommene	-5
KDD	1	50	Kutt i det kongelige hoff	-15
FIN	20	1	Kutt i statsministerens kontor	-5
FIN	21	1	Kutt i statsrådet	-20
Sum utgifter				-50
Sum inntekter				0
Sum rammeområde 1				50

Rammeområde 2: Familie og forbruker

Dep.	Kap.	Post	Sak	Bokført (mill. kr.)
Barn/familie				
BFD	845	70	Øke barnetrygden for barn over 6 år med 200 kroner i måneden	1 912
BFD	854	61	Tilskudd til etablering av kommunale brukerråd for barneverntjenesten der barna er representert	10
BFD	854	61	Pilotprosjekt med mangfoldskontakter i barnevernet	10
BFD	855	1	Styrking av det statlige barnevernets fosterhjemsarbeid	30
BFD	856	1	Gi barnevernet omsorgsansvaret for enslige mindreårige asylsøkere over 15 år fra 1. des	152
BFD	2530	70	Innføre minsteytelse for foreldrepenge på 2G fra 1. juli	232

Voldsforebygging				
BFD	840	61	Incest- og voldtektssentrene	15
BFD	840	70	Økt støtte til voldsforebyggende tiltak	25
BFD	840	21	Mentorordning for voldsutsatte i regi av Norske Kvinners Sanitetsforening	1
BFD	840	21	Informasjonskampanje om krisesenter og andre hjelpetilbud for voldsutsatte	1
BFD	840	70	Krisesentersekretariatet, økt driftstilskudd	5
Barne- og ungdomsorganisasjoner og idrett				
BFD	846	70	Øke grunnstøtten til barne- og ungdomsorganisasjonene	10
BFD	846	61	Satsing for å inkludere barn og unge i idrett og fritidsaktiviteter	100
Inndekninger				
BFD	2530	71	Avvikle engangsstøtten fra 1. juli og erstatte med minstestøtte for foreldrepenger til alle på 2G	-358
Sum utgifter				2 146
Sum inntekter				0
Sum rammeområde 2				-2 146

Rammeområde 3: Kultur

Dep.	Kap.	Post	Sak	Bokført (mill. kr.)
Kultur i hele landet				
KUD	315	79 (ny)	Kulturrom – økt tilskudd til lokaler for kultur i hele landet	40
KUD	320	74	Norsk skuespiller- og danseallianse (SKUDA)	5
KUD	320	74	Musikerallianse	10
KUD	325	74 (ny)	Opprette regionale kulturfond	10
KUD	320	55	Styrke Norsk kulturfond	30
KUD	320	55	Insentivordning for ny norsk dramatikk	2,5
Språk, litteratur og lesing				
KUD	320	55	Styrke skolebibliotekene gjennom å styrke innkjøpsordningene	25
KUD	320	55	Styrke innkjøpsordningen for sakprosa	15
KUD	320	55	Styrke innkjøpsordningen for tegneserier	2
KUD	320	75	Litteraturhusene	6
KUD	365	80	Utskriftstjeneste til punktskrift	0,4
KUD	326	76	Noregs mållag	1
Medier				
KUD	335	71	Økt mediestøtte	60
KUD	335	74	Tilskudd til lokalradioene	7
KUD	355	74	Nynorsk avissenter i Førde	0,3
KUD	335	75 (ny)	Pressestøtte til samiske aviser	6
KUD	335	74	Økt pressestøtte til Svalbardposten	2
Film				
KUD	334	50	Filmfondet	10
KUD	334	73	Regionale filmsentre og filmfond og økt støtte til formidling	15
KUD	334	73	Internasjonalt samisk Filminstitutt (ISFI)	8
Musikk- og scenekunst				
KUD	323	79(ny)	Søkbar pott til de store orkestrene for å benytte ny, norsk musikk	1
KUD	323	70	Arktisk Filharmoni	12
KUD	323	70	Norske Blåseensemble	3
KUD	320	70	Studio Actoris	2
KUD	320	70	Prosjektering Verftets utvidelse med Dikkedokken	10
KUD	323	70	Lyngheisenteret – naturrom Lygre	3

KUD	320	74	Levvel Kunstnartun	1
KUD	323	70	Verdensbro	1
KUD	320	75	Rosendal teater	2,1
KUD	323	70	Tigerstadsteateret Oslo	4
KUD	320	75	Vega Scene	2,5
KUD	323	60	Landsdelsmusikerordninger regionale jazzensemble	3
KUD	323	75	Tegnspråketeater Manu	2
KUD	320	75	Samovarteateret	1,5
KUD	323	70	Musikkteateret Elden	1
KUD	320	74	Folk Org - organisasjon for folkemusikk og folkedans	0,5
KUD	320	74	Sjiraffen	2
KUD	323	70	Kloden	3
Museer og visuell kunst				
KUD	328	78	Regionale prosjektmidler for visuell kunst	10
KUD	328	70	KODE – kunstmuseer og komponisthjem	10
KUD	328	70	Buskerudmuseum, øremerket Krøderbanen	5
KUD	328	70	Midt-Troms museum	2
KUD	328	70	Anders Svor-museet i Hornindal	2,5
KUD	328	70	RAM galleri, økt driftsstøtte	0,8
KUD	328	70	Nordenfjeldske kunstindustrimuseum	2
KUD	328	70	Valdresmusea	1
KUD	328	70	Jan Baalsrud-stiftelsen	2
KUD	328	70	Romsdalsmuseet	0,5
KUD	328	70	Norsk Skogfinsk Museum	2
Likestilling, deltagelse og mangfold				
KUD	320	74	Safemuse – residenser for forfulgte og truede kunstnere	10
KUD	351	70	Økt støtte til tilskuddsordning mot rasisme, diskriminering og hatefulle ytringer	10
KUD	320	74	Likestillings- og mangfoldspott for kulturlivet, administrert av Balansekunst	3
KUD	350	1	Styrke bemanningen i Diskrimineringsnemnda	5
KUD	351	73	Styrke Likestillingssettene regionalt	5
KUD	351	70	Økt støtte til kvinneorganisasjonene	5
KUD	351	70	Kvinnelobbyen	1
KUD	351	72	Økt støtte til LHBTI-tiltak og organisasjoner	5
KUD	315	78	Frivillighetstiltak, tiltak i handlingsplan for deltagelse	10

Kulturminner				
KUD	1432	50	Norsk kulturminnefond	7
KUD	1429	74	Skoleskipet Sørlandet	5
KUD	1400	76	Museet på Røros, vedlikehold	1
Sum utgifter				415
Sum inntekter				0
Sum rammeområde 3				-415

Rammeområde 4: Utenriks

Dep.	Kap.	Post	Sak	Bokført (mill. kr.)
Fred og nedrustning				
UD	118	72	Norske organisasjoner for atomnedrustning	10
UD	151	70	Fred og forsoning	20
UD	118	76 (ny)	Internasjonalt arbeid mot atomvåpen	25
UD	118	75 (ny)	Tilskuddsordning for fredsarbeid	5
Sivilsamfunn, menneskerettigheter og demokrati				
UD	170	70	Sivilsamfunn	1 500
UD	152	70	Menneskerettigheter	50
UD	152	71	FNs høykommissær for menneskerettigheter	10
UD	159	71	Europa og Sentral-Asia	20
UD	159	70	Midtøsten	70
UD	159	72	Afghanistan	60
UD	159	76	Myanmar	40
UD	159	77	Latin-Amerika	20
Nødhjelp og langsiktig bistand				
UD	153	72	Palestinske flyktninger (UNRWA)	150
UD	160	72	FNs program på HIV og AIDS (UNAIDS)	25
UD	162	72	Desentraliserte, småskala fornybare energiløsninger	220
UD	161	70	Utdanning	100
UD	161	70	Reversere avviklingen av NORPART	6

Inndekning				
UD	162	70	Næringsutvikling og handel	-150
UD	162	75	Norfund tapsavsetning	-100
UD	115	21	Fremming av norsk næringsliv i utlandet	-10
UD	162	72	Fjerne tapsavsetningen for garantiordningen for fornybar energi	-375
Sum utgifter				1 696
Sum inntekter				0
Sum rammeområde 4				-1 696
90-poster				
UD	162	95	Norfund grunnfondskapital ved investeringer i utviklingsland	-300

Rammeområde 5: Justis

Dep.	Kap.	Post	Sak	Bokført (mill. kr.)
Fri rettshjelp				
JD	470	1	Oppjustere inntektsgrensen for fri rettshjelp, slik at 40 % av befolkningen er dekket	100
JD	470	1	Øke salærsatsen til advokater og sakkyndige, og øke timetallet i bl.a. asylsaker	45
JD	470	72	Øke tilskuddet til spesielle rettshjelpstiltak som Jussbuss, Gatejuristen, JURK og NOAS	12
JD	470	1	Ny støtteordning for rettslig prøving av utlendingssaker	5
JD	470	1	Ny advokatordning for innsatte i norske fengsler	12
Domstoler				
JD	410	1	Styrke domstolene, herunder flere dømmende årsverk og økt digitalisering	90
JD	410	1	Pilotprosjekt med hurtigdomstol for ungdom	6
Kriminalomsorg				
JD	430	1	Øke bemanningen i fengslene for å aktivisere og hindre isolasjon av innsatte	90
JD	430	1	Opprette flere plasser i rusmestringsenhetene	10
JD	430	70	Øke tilskuddet til organisasjoner som Røde Kors nettverk etter soning, RøverRadioen, Way back, Aurora, Musikk i fengsel og frihet og Røverhuset	12
JD	430	1	Oppruste og vedlikeholde fengsler, herunder Bredtvet fengsel	50
JD	430	1	Øke antall soningsplasser med fotlenke med virkning fra 1. mars	30
Politi				
JD	440	1	Øke støtten til nasjonalt kompetansemiljø innen hatkriminalitet	15
JD	440	70	Øremerket støtte til FRI – Rosa kompetanse justis	2
JD	440	1	Styrke Økokrim for å bekjempe økonomisk kriminalitet og miljø- og dyrekriminalitet	10
JD	440	1	Styrke politiets arbeid med organisert kriminalitet	10
Kamp mot vold og overgrep				
JD	443	1	Styrke påtale i politiet for å få ned straffesakskøen	10
JD	440	1	Styrke etterforskning på voldtekt og vold i nære relasjoner	15
JD	440	1	Øke støtten til Statens barnehus, og utvide aldersgrensen til 18 år	15
JD	440	1	Øke bruken av omvendt voldsalarm	5
JD	440	70	Øke støtten til ROSA og andre tiltak for å hjelpe mennesker ut av prostitusjon, tiltak for å støtte offer for menneskehandel og bistå ofre for arbeidslivskriminalitet	5

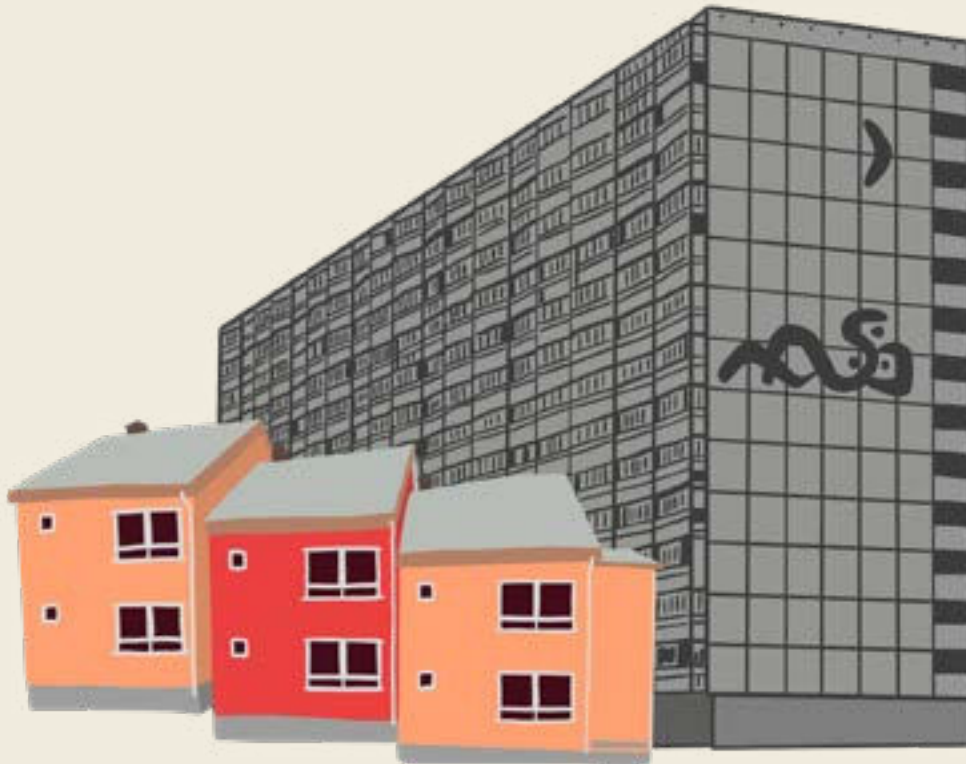
Dep.	Kap.	Post	Sak	Bokført (mill. kr.)
Kriminalitetsforebyggende tiltak				
JD	433	70	Styrke tilskuddsordning for forebygging av kriminalitet blant barn og unge	15
JD	433	60	Styrke tilskuddsordning for forebygging av radikalisering	5
Redningstjeneste, samfunnssikkerhet og beredskap				
JD	455	71	Øke støtten til de frivillige beredskapsorganisasjonene	10
Kvoteflyktninger				
JD	440	1	Ta imot til sammen 5000 kvoteflyktninger	19
JD	440	1	Relokalisere 100 asylsøkere fra Sør-Europa	2
Inndekningsforslag				
JD	440	1	Kutt i utstyrsanskaffelse som bil og våpen	-50
JD	445	1	Omprioriterer til påtale i politiet for å få ned straffesakskøen	-10
JD	441	1	Omprioriterer fra POD til andre politisatsinger	-15
JD	440	1	Omprioriterer fra Politiet til rettsvesenet for å hindre kø i straffesaker	-20
JD	430	1	Innsparing som følge av redusert behov for fengselsplasser ved økt bruk av fotlenke fra 1. mars 2023	-50
JD	445	1	Omprioriterer fra den høyere påtalemyndighet til påtale i politiet, for å få ned straffesakskøen	-10
JD	451	1	Omprioriterer fra sivilforsvaret til frivillig redningstjeneste	-10
Sum utgifter				435
Inntekter				
JD	3440	6	Fjerne gebyret for familiegjenforening for flyktninger og senke gebyret i andre familiegjenforeningssaker fra 11 900 kr til 6800 kr	-59
JD	3457	1	Økt medlemsavgifter fra næringslivet til Nasjonal sikkerhetsmyndighet	5
Sum inntekter				-54
Sum rammeområde 5				-488

Rammeområde 6: Innvandring, regional utvikling og bolig

Dep.	Kap.	Post	Sak	Bokført (mill. kr.)
Innvandring				
AID, JD	flere	flere	Ta imot til sammen 5000 kvoteflyktninger	640
JD	490	flere	Relokalisere 100 asylsøkere fra Sør-Europa	16
Integrering				
AID	670	1	Flere minoritetsrådgivere i ungdomsskolen	12
AID	671	62	Kommunale integreringstiltak - 100 flere plasser i Jobbsjansen	17
AID	671	71	Øke tilskuddet til integreringsarbeid i regi av frivillige organisasjoner	50
AID	672	60	Øke antall norsktimer til beboere i asylmottak fra 175 til 250 timer	12
JD	490	60	Gratis SFO for alle barn på mottak	6
JD	490	71	Aktivitetstilbud for barn på mottak	6
JD	490	flere	Overføre enslige mindreårige asylsøkere fra UDI til barnevernet fra 1. des	-41
Rettsikkerhet				
JD	491	1	Innføre sakkyndig uttalelser i utvisningssaker som berører barn	4
JD	491	21	Flere nemndsmøter i UNE med muntlige høringer	32
JD	490	1	Kutt i UDI for mindre satsing på nye saker med opphør på grunn av endrede forhold i hjemlandet, mindre satsing av tilbakekall av statsborgerskap	-2
JD	491	1	Kutt i satsing på tilbakekall av statsborgerskap og opphør av flyktningsstatus	-2
Samiske forhold og nasjonale minoriteter				
KDD	560	50	Øke tilskuddet til Sametinget	50
KDD	567	72	Det mosaiske trossamfunn	1
KDD	567	73	Kvensk språk og kultur	10
KDD	567	70	Norske kveners forbund	2
En trygg og stabil boligsektor				
KDD	581	70	Styrke bostøtteordningen	500
KDD	581	76	Boligtiltak - bygging av ikke-kommersielle utleieboliger	250
KDD	581	78	Øke tilskuddet til boligsosiale tiltak gjennom Husbanken	10
Areal og miljø				
KDD	595	21	Marine grunnkart i Kystsonen	40
KDD	590	81	Innovasjon for klimavennlige bygg - Futurebuilt	5
Inndekning				
KDD	500	30	Kutte ombygging av Hammersborgtunnelen	-545

Dep.	Kap.	Post	Sak	Bokført (mill. kr.)
Sum utgifter				1071
Inntekter				
KDD	5615	80	Renteinntekter Husbanken	3
Sum inntekter				3,0
Sum rammeområde 6				-1 068,2
90-poster				
KDD	2412	90	Øke låneramma til Husbanken med 3 milliarder kroner	211
KDD	5312	90	Avdrag på lån til Husbanken	1

Rammeområde 7: Arbeid og sosial

Dep.	Kap.	Post	Sak	Bokført (mill. kr.)
Øke ytelser i Nav og folketrygden				
AID	2655	70	Øke minstesatsen for uføretrygdede med 7 500 kr fra 1. juli, opptrapping	507
AID	2655	70	Øke fribeløpet for uføre fra 0,4G til 1G fra 1. juli	345
AID	2651	70	Øke minstesatsen for AAP-mottakere med 7 500 kr fra 1. april, opptrapping	323
Sosial dumping og arbeidsliv				
AID	640	1	Styrke Arbeidstilsynets arbeid mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet	20
AID	601	21	Søknadsbasert ordning for erfaringer med kortere arbeidstid	60
Pensjon				
AID	2670	73	Øke minstepensjonen med 4 000 kr for enslige fra 1. januar	200
AID	2670	73	Skjerme uføre helt mot effekten av levealdersjusteringen fra 1. juni	606
AID	2670	73	Gi uføre opptjening til 67 år i ny opptjeningsmodell fra 1. juni	195
AID	2670	1	Skjermingstillegg, administrasjon NAV	4
Arbeidsinkludering				
AID	flere	flere	Totalt 1000 flere VTA-plasser i 2024, inkludert regjeringens forslag	82
Universell utforming og tilrettelegging				
AID	2661	70	Stanse kutt i grunnstøtten for personer med nedsatt funksjonsevne og sykdom, og prisjustere sats 1-4	60
AID	2661	79	Styrke aktivitetshjelpemidler for personer over 26 år	25
AID	352	70	Styrke TV Bra, medie av og for personer med utviklingshemming	1
Inndekninger				
AID	605	1	Stanse forsøket med redusert lønn for uføretrygdede	-118
AID	2650	76	Redusere bevilgning til ekspertbistand	-32
AID	605	2	Kutte rådgivende legestillinger i Nav	-124
AID	612	1	Utgiftsendring alderspensjon av økt minste pensjonsnivå	-10
AID	613	1	Utgiftsendring alderspensjon som følge av skjerming	-19
Sum utgifter				2 125
Sum inntekter				0
Sum rammeområde 7				-2 125

Rammeområde 8: Forsvar

Dep.	Kap.	Post	Sak	Bokført (mill. kr.)
Styrking av Forsvaret				
FD	1700	60	Karriereveiledning i Nordland, Troms og Finnmark	0,6
FD	1720	1	2800 flere innkalt til førstegangstjeneste	620
FD	1720	1	Personlig utrusting, øving og trening i Heimevernet	200
FD	1720	1	500 flere soldater og befal i Heimevernet	50
FD	1720	1	Saksomkostninger og kompensasjon, feriepengesaken i Heimevernet	2,4
FD	1720	1	100 flere årsverk i Forsvaret (Hæren)	116
FD	1720	1	Cyberforsvaret	60
FD	1720	1	En ekstra besetning i Kystvakta	40
FD	1710	47	Oppgradering og vedlikehold, Kjevik og Andøya	50
Inndekning				
FD	1700	53	Risikokapital, NATOs innovasjonsfond	-15
FD	1700	78	Det europeiske forsvarsfondet (EDF)	-300
FD	1700	78	NATOs innovasjonsprogram (DIANA)	-7
FD	1710	1	Baseavtalen med USA	-4
FD	1710	47	Sikkerhetstiltak ved Andøya Spaceport	-150
FD	1720	1	Trekke ut norske styrkar fra Irak og Jordan m.m.	-159
FD	1735	21	Etterretningstjenesten	-90
FD	1760	44	NATO-prosjekt i Norge	-18
FD	1760	45	Digital overvåkning ("tilrettelagt innhenting")	-396
Sum utgifter				0
Sum inntekter				0
Sum rammeområde 8				0
90-post				
FD	1700	90	Kapitalinnskudd, NATOs innovasjonsfond	-28

Rammeområde 9: Næring

Dep.	Kap.	Post	Sak	Bokført (mill. kr.)
Næringsutvikling				
NFD	900	86 (ny)	Differansekontrakt for grønn hydrogen	1000
NFD	2421	50	Støtteordning til miljøfyrtårnsertifisering for små og mellomstore bedrifter	30
NFD	900	75	Støtte til Finnmarksløpet	2
Inndekningsforslag				
NFD	2421	50	Kutte petroleumsprosjekter i Innovasjon Norge	-53
NFD	2421	71	Kutte petroleumsprosjekter i Innovasjon Norge	-6
NFD	952	50	Risikokapital Investinor	-53
NFD	952	70	Forvaltningskostnader for særskilte oppdrag Investinor	-8
NFD	906	1	Omprioritere fra mineralstrategi	-5
NFD	905	1	Ompriorirere fra mineralstrategi	-5
NFD	920	50	Omprioritere fra mineralstrategi	-5
NFD	2421	50	Omprioritere midler fra Innovasjon Norge til differansekontrakter hydrogen	-60
NFD	2421	74	Omprioritere midler fra Innovasjon Norge til differansekontrakter hydrogen	-394
NFD	2421	50	Omprioritere midler fra Innovasjon Norge til differansekontrakter hydrogen	-30
NFD	915	1	Legge ned Regelrådet	-12
Sum utgifter				402
Sum inntekter				0
Sum rammeområde 9				-402
90-poster				
NFD	2460	91 (NY)	Gjøre Eksportfinans Norge til en grønn industribank	10000
NFD	950	90	Styrke Nysnøs satsing på grønn industri	20000
NFD	9252	95	Redusert kapitalinnskudd Investinor	-98

Rammeområde 10: Fiskeri

Dep.	Kap.	Post	Sak	Bokført (mill. kr.)
NFD	919	75	Føringstilskudd	10
Sum rammeområde 10				-10

Rammeområde 11: Landbruk

Dep.	Kap.	Post	Sak	Bokført (mill. kr.)
Grønne primærnæringer og dyrevelferd				
LMD	1152	71 (ny)	Bionova – Biomarin satsing	50
LMD	1115	1	Mattilsynet – særskilt satsing på dyrevelferd	10
LMD	1138	70	Øke støtten til Matsentralen	10,4
LMD	1138	70	NOAH	0,7
LMD	1142	79 (ny)	Satsing på distriktslandbruket i Nord-Norge	50
Inndekningsforslag				
LMD	1149	71	Reduksjon i midler til drift i vanskelig terreng	-30
LMD	1149	73	Fjerne støtte til skog-, klima- og energiltak	-40
LMD	1150	50	Kutt støtte til veibygging i vanskelig terreng	-50
LMD	1142	1	Avlyse overføring av høstbare viltressurser til Landbruksdirektoratet	-4
Sum utgifter				-3
Sum inntekter				0
Sum rammeområde 11				3

Rammeområde 12: Olje og energi

Dep.	Kap.	Post	Sak	Bokført (mill. kr.)
Klima og energi				
OED	1850	50	Utrede oppstart for karbonfangst- og lagring på avfallsforbrenningsanlegg	100
OED	1825	50	ENØK-satsing i Enova – øke tilskuddet til energieffektivisering i bygg og husholdninger og utbygging av solenergi	500
OED	1820	22	Øke satsingen på klimatilpasning, flom- og skredsikring	300
OED	1830	50	Forskningscenter for fornybar energi på Svalbard	30
OED	1850	50	Energix – forskning på fornybar energi og effektiv energibruk	15
OED	1850	50	Kartlegge sjøfugl	5
OED	1850	21	Naturkartlegging av havvindområder (hele posten øremerkes naturkartlegging).	57
Inndekninger				
OED	1800	72	Kutte tilskudd til olje- og energiformål	-4
OED	1810	1	Sokkeldirektoratet, driftsutgifter petroleum	-74

OED	1810	21	Ikke sette av midler til mer kartlegging av oljeressurser og havbunnsmineraler	-83
OED	1810	23	Oppdrags- og rådgivningsvirksomhet	-20
OED	1850	50	Redusere midlene til oljeforskning	-250
Sum utgifter				577
Sum inntekter				0
Sum rammeområde 12				-577

Rammeområde 13: Miljø

Dep.	Kap.	Post	Sak	Bokført (mill. kr.)
Klima og miljø				
KLD	1428	50	Enova, elektrifisering av lastebiler	700
KLD	1420	61	Klimasats	130
KLD	1420	86	Øke tilskuddene til miljø- og friluftsansjoner	5
KLD	1420	1	Miljødirektoratet	15
KLD	1422	70	Maritime CleanTech	6
Natur				
KLD	1420	32	Øke støtten til frivillig skogvern	188
KLD	1420	60	Støtte til naturplanlegging i kommunene	25
KLD	1420	61	Innføre Natursats – støtte til kommuner for å ta vare på naturen	50
KLD	1400	30 (ny)	Naturkur – utrede virkemidler for å takle naturkrise	2
KLD	1420	31	Restaurere myr og annen våtmark	50
KLD	1420	31	Verne verdifull natur, lage en ny nasjonalparkplan og opprette flere nasjonalparker, som Preikestolen	10
KLD	1420	80	Tilskudd til trua arter og naturtyper	20
KLD	1420	80	Nitrogenrensning i Oslofjorden	22
KLD	1410	50	Grunnbevilgning miljøforskning	10
KLD	1420	85	Blokkenvassdraget	4,2
Friluftsliv og besøksenter				
KLD	1420	30	Sikring, oppkjøp av friluftsområder	10
KLD	1420	66	Juridisk bistand tilgang til strandsonen	2
KLD	1420	78	Driftsstøtte til friluftsansjoner	5
KLD	1420	78	Friluftslivsaktivitet	5
KLD	1420	85	Runde Miljøsentere	5
KLD	1420	85	Nasjonalt villakssenter	2

KLD	1420	85	Forollhogna nasjonalpark, besøksenter villrein	2
KLD	1420	85	Klimapark ved Galdhøpiggen	2
Sum utgifter				1 270
Sum inntekter				0
Sum rammeområde 13				-1 270

Rammeområde 15: Helse

Dep.	Kap.	Post	Sak	Bokført (mill. kr.)
1,2 milliarder til sykehusene				
HOD	732	72-75	Styrke føde- og barselsomsorgen, inkludert flere utdanningsstillinger for jordmødre	100
HOD	732	72-75	Øremerket opptrapping på psykisk helse og flere døgnplasser	140
HOD	732	75	Tiltakspakke for å beholde og rekruttere personell, Helse Nord	300
HOD	732	72-74	Øke grunnbemanningen i Helse Sør-Øst, Midt og Vest	400
HOD	732	74	Kompensere Helse Midt for kostnader med helseplattformen	100
HOD	732	73	Friske midler til drift, Stavanger sykehus	100
HOD	732	72-75	Redusere ikke-møtt gebyret	57
HOD	781	79	Nasjonal organisering av organdonasjon	2
Helsefrivillighet og organisasjoner				
HOD	714	70	Styrke søknadspott for pårørende- og brukerorganisasjoner	10
HOD	761	71	Styrke søknadspott for omsorgstjeneste, frivillig arbeid mv.	7
HOD	765	71	Styrke søknadspott for frivillig arbeid med psykisk helse, rus og vold	9
HOD	714	79	Styrke frivillige tiltak for folkehelse	8
HOD	761	21	Styrke frivillige tiltak til eldre	3
HOD	714	70	Rusmiddelanalysetjeneste	1
HOD	714	79	Ammehjelpen	2
HOD	761	79	Løvemammaene	1
Øvrige satsinger				
HOD	761	63	Sykehjem og omsorgsboliger, investeringstilskudd tilsvarende ca 1000 nye plasser	200
HOD	761	61	Ivareta helsevernet for personer med utviklingshemming, reversere kutt i vertskommunetilskudd	97
HOD	2752	72	Gratis fastlege og legevakt opp til og med 18 år	50

HOD	762	63	Lønnstilskudd allmennsykepleiere	7
HOD	761	75	NAKU, Nasjonalt kompetansemiljø om utviklingshemming	3
HOD	762	70	Saminor 3, Senter for samisk helseforskning	17
Fagarbeiderløft				
HOD	761	74 (ny)	Kompetansepakke kommunal helse og omsorg	50
HOD	761	21	Menn i helse	15
HOD	761	21	Jobbvinner – rekruttere og beholde sykepleiere og helsefagarbeidere i kommunen	10
Inndekninger				
HOD	732	72-75	Kutt i bruk av bemanningsselskaper i helseforetakene	-300
HOD	732	82	Kutt i investeringslånet til nye OUS. Prioriter trinnvis utbygging Aker fremfor Rikshospitalet	-300
HOD	732	72-75	Teknisk reduksjon i kompensasjon som følge av at vi fjerner ekstra arbeidsgiveravgift på lønnsinntekter over 850 000 kroner	-490
Sum utgifter				599
Sum inntekter				0
Sum rammeområde 15				-599

Rammeområde 16: Utdanning og forskning

Dep.	Kap.	Post	Sak	Bokført (mill. kr.)
En mer praktisk og variert skole				
KD	2410	70	Øke utstyrsstipendet	24
KD	226	21	Styrke laget rundt eleven i levekårsutsatte områder	67
KD	225	61	Innføre rentekompensasjonsordning for universell utforming av skoler (lånerramme 1 mrd)	30
KD	225	75	Øke tilskuddet til Foreningen Nordens skolevirksomhet	2
KD	225	75	Styrke seksualundervisningen - tilskudd til Sex og Politikk	2
KD	227	63	Tilrettelegge for elever med helseutfordringer ved Signo	1
KD	230	1	Elevkurs for svaksynte elever	2
Forskning og høyere utdanning				
KD	260	70	NSKI Høyskole	15
KD	260	70	LIMPI – Lillehammer Institute of Music Production	12
KD	260	50	Griegakademiet	28
KD	260	50	Samisk høyskole – drift, tolkeutdanning og nybegynnerkurs	9
KD	228	70	Reversere kutt til friskoler som Steinerskolen og Montessori	52

KD	228	71	Gjeninnføre særtilskudd til musikklinjer	6
KD	240	60	Nasjonalt studentombud for fagskolestudentene	3
KD	285	52	Forskningsrådet - langsiktig tverrsektoriell forskning for det grønne skiftet	250
KD	260	50/70	Opprette 100 studieplasser for det grønne skiftet	5
KD	2410	50	Stipend, 100 studieplasser for det grønne skiftet	2
KD	2410	72	Rentestøtte, 100 studieplasser for det grønne skiftet	0,06
KD	260	50/70	Opprette 150 studieplasser for helsesykepleiere	7
KD	2410	50	Stipend, 150 studieplasser for helsesykepleiere	3
KD	2410	72	Rentestøtte, 150 studieplasser for helsesykepleiere	0,1
KD	272	51	Reversere avviklingen av NORPART	29
Studentvelferd				
KD	2410	50	Øke studiestøtten med 20 % (166 079 kr ekstra årlig) fra 1. august til 1,4 G	722
KD	2410	72	Øke studiestøtten med 20 % (166 079 kr ekstra årlig) fra 1. august til 1,4 G, rentestøtte	27
KD	270	74	Psykisk helse og velferdstilbud for studenter	50
KD	270	75	Oppgradere 1000 studentboliger	82
KD	260	50	Reversere studieavgiften for internasjonale studenter	143
KD	260	70	Reversere studieavgiften for internasjonale studenter	12
Menneskerettighetssenter				
KD	224	70	Raftostiftelsen, penger til Raftohuset, utviding og oppgradering	15
KD	224	70	Falstadsenteret og Arkivet freds- og menneskerettighetssenter	3
Inndekning				
KD	260	50	Kutte statstilskuddet til NLA	-340
KD	226	21	Avvikle nasjonale prøver på barne- og ungdomsskolen	-520
KD	226	21	Internasjonale prøver som PISA, TIMMS m.fl.	-34
Sum utgifter				707
Inntekter				
KD	5617	80	Renteinntekter, økt studielån	27
KD	5617	80	Renteinntekter, 100 studieplasser for det grønne skiftet	0,06
KD	5617	80	Renteinntekter, 150 studieplasser for helsesykepleiere	0,09
Sum inntekter				27
Sum rammeområde 16				-680
90-poster				
KD	2410	90	Studielån, økning til 1,4 G	2
KD	2410	90	Studielån, 100 studieplasser for det grønne skiftet	6
KD	2410	90	Studielån, 150 studieplasser for helsesykepleiere	8

Rammeområde 17: Transport

Dep.	Kap.	Post	Sak	Bokført (mill. kr.)
Jernbane				
SD	1352	71	Vedlikehold på jernbanen – sørge for at ny bru på Dovrebanen kommer i tillegg til nødvendig vedlikehold	800
SD	1352	73	Pakke til Rørosbanen	100
SD	1352	73	Vestfoldbanen (reguleringsarbeid Stokke-Sandefjord)	90
SD	1352	70	Halv pris for studentbilletter på tog	70
SD	1352	70	Halvere prisen for barnebilletter på tog	50
SD	1352	70	Gjeninnføre gjennomgående minipris på tog fra 1. juli	5
SD	1352	70	Innføre nasjonal togbillett	2
Kollektiv, sykkel og gange				
SD	1332	66	Bedre og billigere kollektivtransport gjennom økte belønningssmidler	300
SD	1320	63	Bygge flere gang- og sykkelveier	100
SD	1320	66	Trygge skoleveier	150
Vei				
SD	1320	30	Prioritere trygge og gode hverdagsveier, som K5 Arna-Voss	300
SD	1320	30	Ras- og skredsikring	200
SD	1320	65	Vedlikehold av fylkesveier, inkludert fv882 Loppa og Tretten bru, samt Batteriveien Arendal	700
SD	1320	30	Stoppe miljøfiendtlige motorveier	-700
SD	1321	70	Kutt i Nye Veier og miljøfiendtlige motorveier	-3254
SD	1320	73	Kutte tilskuddet til reduserte bompengetakster	-740
Sjø				
SD	916	71	Øke tilskuddet til mer effektive og miljøvennlige havner	35
SD	916	30	Utbedre flere havner og farleder	80
SD	916	60	Utbedre flere fiskerihavner	50
Annet				
SD	1301	70	Reversere kuttet til utslippsfrie anleggsplasser	35
SD	1330	60	Trappe opp den nasjonale TT-ordningen til alle fylkene	50
SD	1300	71	Videreføre støtte til norsk elbilforening	1,5
Sum utgifter				-1 575
Sum inntekter				0
Sum rammeområde 17				1 575

Rammeområde 18: Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.

Dep.	Kap.	Post	Sak	Bokført (mill. kr.)
Kommunal				
KDD	571	60	Frie midler til kommunene	1000
Utdanning				
KDD	571	60	Gratis halvdagsplass på SFO for 3. trinn	610
KDD	571	60	Øke bemanningen i SFO	500
KDD	571	60	Flere barnehagelærere	300
KDD	572	60	Flere nye lærere på yrkesfag	100
KDD	572	60	Flere nye miljøarbeidere i videregående skole	50
Helse				
KDD	572	60	Gratis tannhelse for eldre over 75 år og ruste opp offentlig tannhelsetjeneste	500
KDD	572	60	75 prosent rabatt på tannhelse for 25- og 26-åringer i offentlig regi (halvårseffekt)	110
KDD	572	60	Finansiere bedre tannhelsetilbud til personer som mottar psykisk helsehjelp	15
KDD	572	60	Tilskuddsordning til fylkeskommunal tannhelse for å bygge kapasitet	200
KDD	572	60	Prøveordning for kjeveortopedi i fylkeskommunen	20
KDD	572	60	Tannhelsetilbud til personer med store utfordringer og traumer (TOO/ Kompetansesentre)	50
KDD	572	60	Lavterskel psykisk helsetilbud i kommunene	200
KDD	575	60	Ressurskrevende tjenester	300
Miljø og samferdsel				
KDD	572	60	Rassikring av fylkesveier	200
KDD	571	60	Rentekomensasjonsordning til kommuner for investering i vann- og avløp (låneramme 1 mrd)	30
KDD	572	60	Utvidelse av fergestrekningen Andøy-Senja	2
KDD	530	31	Utredning av solceller, energieffektivisering og energibrønner NTNU Campus Trondheim	5

Sosial				
KDD	571	60	Øke satsene for sosialhjelp med 10 prosent	450
KDD	571	60	Styrking av kommunale barneverntjenester	150
KDD	572	60	Styrke barnevernet i Oslo	20
KDD	571	60	Styrke krisesentertilbudet	50
Sum utgifter				4 912
Sum inntekter				0
Sum rammeområde 18				-4 912

Rammeområde 20: Finansadministrasjon mv.

Dep.	Kap.	Post	Sak	Bokført (mill. kr.)
FIN	1618	1	Skatteetaten	10
FIN	1610	1	Tolletaten	5
Sum utgifter				15,0
Sum inntekter				0
Sum rammeområde 20				-15,0

Skatter og avgifter

Skatt	Påløpt (mill. kr.)	Bokført (mill. kr.)
Formuesskatt	16 290	13 032
Øke satsen i trinn 1 til 1,1 prosent		
Innføre tilleggssats på 0,2 prosent på formue over 20 mill kr (grense for ektepar 40 mill kr)		
Fjerne aksjerabatten		
Fjerne verdsettelsesrabatten for primærbolig med høy verdi (over 10 mill kr)		
Innføre et tredje trinn i formuesskatten på 1,8 prosent over 100 mill kr		
Inntektsskatt	2 340	1 872
Øke personfradraget til 112 000 kr		
Utbytteskatten økes (oppjusteringsfaktor settes til 1,97)		
Øke minstefradraget i lønnsinntekt til 51 prosent		
Trinnskatt, trinn 1: Uendret		
Trinnskatt, trinn 2: Uendret		
Trinnskatt, trinn 3: Satsen settes til 16,2 prosent		
Trinnskatt, trinn 4: Satsen settes til 19,2 prosent		
Trinnskatt, nytt trinn 5: Satsen settes til 27 prosent		
Øke frikortgrensen til 100 000 kr		
Øke minstefradrag i lønnsinntekt til 55 prosent		
Sjømannsfradrag: Sats økes til 35 prosent. Øvre grense økes til 100 000 kr		
Fiskerfradrag: Sats økes til 35 prosent. Øvre grense økes til 200 000 kr		
Øke øvre grense i pensjonsinntekt til 95 000 kr		
Gjeninnføre fordelsbeskatning av bolig: markedsverdi fratrukket bunnfradrag på 12 mill kr, sats på 2,5 prosent.	320	256
Saldogruppe d, forhøyet startavskrivning på 10 prosent	-2 420	-250
Flytte finansskatten fra lønn til overskudd og fjerne skatteutgiften	5 720	-2 210
Øker grunnrenteskatten på havbruk til 35 prosent og fjerner bunnfradraget	3 500	0
Beholde avskrivingssatsen for elvarebiler	-12	-3
Halvere sats ekstra arbeidsgiveravgift på lønn over 850 000 kr	-5 010	-4 180
Øke treprosentsregelen i fritaksmetoden til 7,5 prosent	780	0
Fjerne påslaget i skjermingsfradraget	470	380

Avgifter	Påløpt (mill. kr.)	Bokført (mill. kr.)
Økt CO2-avgift (50 prosent fra 2023-nivå)	5 870	5360
Reversere kuttet i veibruksavgift på diesel (mineralolje)	690	630
Reversere kuttet i veibruksavgiften på bensin	160	150
Gjeninnføre grunnavgift på mineralolje	1 850	1700
Nedjustere intervallgrensen i engangsavgiften til 50 gram for personbil	420	390

Øke satsene i CO2-komponentene i engangsavgiften for varebil opp til 50 % av personbil	700	640
Gi elbiler samme reduksjon i trafikksikringsavgift som fossile personbiler	-110	-55
Fritak trafikksikringsavgift elektriske varebiler	-350	0
Økt avgift på HFK/PFK (50 prosent fra 2023-nivå)	155	142
Redusert omregistreringsavgift for elbiler	-400	-400
Øke flypassasjeravgiften med 25 prosent	450	415
Redusere dokumentavgiften fra 2,5 til 1,8 prosent	-3 220	-3 080
Innføre en omsetningsavgift på private helseforsikringer på 25 prosent	700	630

Skatter og avgifter på sokkelen (påvirker ikke handlingsrommet i budsjettet)	Påløpt (mill. kr.)	Bokført (mill. kr.)
Øke CO2-avgifta på sokkelen med 50 prosent fra 2023-nivå	3 900	1 950
Fjerne friinntekten i det midlertidige oljeskatteordningen	8 100	4 000
Innføre omstillingsavgift på olje, 50 kr per fat (nettoproveny)	6 300	3 100
Innføre omstillingsavgift på gass, 50 kr per fat o.e. (nettoproveny)	6 400	3 200
Fjerne CO2-avgiftsfritak i grunnavgiften på innretninger på kontinentalsokkelen	1 300	1 200
Ikke gi fradrag for CO2-avgift i petroleumsvirksomhet i særskattegrunnlaget	4 400	2 200
Humanitært fond - videreføring av Nansenpakka til land i sør	5 000	5 000
Til SPU	25 400	10 650

Rammeområde 21

Skatter og avgifter	Påløpt (mill. kr.)	Bokført (mill. kr.)
Sum skatt	21 668	8 657
Sum avgifter	6 915	6 522
Sum skatter og avgifter	28 583	15 179

Oversikt

	Bokført (mill. kr.)
Økning i utgifter (netto)	15 179
Økninger i skatt og avgift	15 286
Oljepengebruk, endring	-154

**Alternativt
statsbudsjett**

2024